

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 40—
za en mesec . . . „ 350
za Nemčijo celoletno . . . 45—
za ostalo inozemstvo . . . 50—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 38—
za en mesec . . . „ 3—
v spravi prejemam mesečno . . . 250

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 8—
za Nemčijo celoletno . . . 10—
za ostalo inozemstvo . . . 13—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . 45 ..
pri večjih naročilih primoren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvarica K 1—
lahaja vsak dan izvzemaš ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozi na reč

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Pretekli leden.

Avstroogrski zunanji minister grof Czernin je 2. t. m. zopet govoril avstrijskim narodom in svetu. Kot forum si je izbral ožji nemški krožek: deputacijo dunajskega občinskega sveta, ki se je oglašila pri njem radi prehrane prebivalstva. Grof Czernin je govoril o miru z Rumunijo, povedal, koliko zemlje nam mora odstopiti in kakšne gospodarske ugodnosti priznati; potem je našteval, koliko koruze in žita in koliko živine dobimo iz Rumunije in Ukrajine. O Srbiji je rekel, da je nočemo uničiti, in napovedal, da jo bomo sedaj, ko smo jo vojaško osvojili, začeli osvajati tudi prijateljsko, kar bo delo diplomacije. O francoskem ministru predsedniku Clemenceau-u je govoril Czernin razodel, da se je bil malo pred ofenzivo na zapadu obrnil nanj z vprašanjem, ako bi se mogla začeti pogajanja za splošni mir in na kakšni podlagi. Czernin je v sporazumu z Berlinom odgovoril, da je edini pogoj ta, da se Francija odpove Alzaciji-Loreni. Francozi so nato odklonili. Končno se je grof Czernin lotil notranjih vprašanj. Rekel je, da so pravi podaljševalci vojne pacifisti, aneksionisti in pa — ljudski zastopniki, ki so proti zvezi z Nemčijo in zahtevajo, da se iz ogrske države iztrga deli zemlje in priključijo njihovim deželam. To so notranji Masaryki, ki zavajajo čehski narod. Ta veleizdajalski strup se mora izločiti iz države. V to svrhu je pozval na pomoč Ogrce in Nemce, ki so v tej vojni doprinesli nadčloveška dela, pa tudi druge zveste državljane. — Ta govor na nobeni strani ni izostal brez velikega vtisa: Nemci in Ogrci veselja tleskajo z rokami in groze Slovanom z novimi preganjanji; Nemci pravijo vrhu tega, da se mora zveza z Nemčijo za večne čase zagotoviti s pragmatično sankcijo in tako za zmerom zapečatiti suženstvo avstrijskih Slovanov. Slované je Czerninov govor globoko osupnil, spoznali so, da se odgovorni avstrijski činitelji še vedno niso zavedli pravega stanja stvari in svojih zgodovinskih nalog. Čehi so se nemudoma oglašili pri ministrskem predsedniku dr. Seidlerju in najodločnejše protestirali proti napadom zunanjega ministra. Dr. Seidler jim ni vedel dati nobene odgovora ter je šel poročat cesarju. Pravijo, da je grof Czernin napravil račune s svojim govorom brez vednosti dr. Seidlerja. Čehi so tudi protestirali pri načelniku zunanje odseka avstrijske delegacije dr. Baernreitherju, zakaj ni sklical seje, da bi bil grof Czernin imel priliko govoriti pred poklicanimi zastopniki avstrijskih narodov. Dr. Baernreither je odgovoril, da ni mogel sklicati seje, ker je prišel grof Czernin še-le tik pred prazniki na Dunaj, ko delegatorji že ni bilo več tamkaj. Sejo bo sklical, kakor hitro ji bo mogel grof Czernin prisostvovati. — Francoski ministrski predsednik Clemenceau je z ozirom na Czerninovo odkritje izjavil, da se je grof Czernin v tem zlagal. Avstrijska vlada je nato objavila popravek, v katerem pojasnjuje stvar tako: Začetkom tekočega leta sta se v Švici večkrat sešla na pogovor neki avstrijski in neki francoski odposlanec; dne 2. februarja se je med njima sprožilo vprašanje, kako priti do ofcielnih pomenkov za splošni mir. Czernin je dal nato povedati francoskemu odposlancu, da je edina ovira miru na zapadu francoska zahteva po Alzaciji-Loreni. Nato je sporočil Clemenceau, da so pogajanja na tej podlagi nemogoča. — Rusko-rumunska mirovna pogodba je sklenjena. Rumunija tekom dveh mesecev umakne svoje čete iz Besarabije. — Nemške čete so se 2. t. m. izkrcale na Finskem, da pomagajo vladi belih gard t. j. veleposelnikov zmagači boljševiške rdeče čete. To je nagnilo Trockega, da se je pogodil z entento radi zavarovanja murmanske železnice. Nemški vojaški nastop

na Finskem je pa razburil tudi Švedsko, ki je že pred Nemci poslala svoje čete na pomoč belim gardam, ki so se že uspešno borile proti kozakom. Pravijo, da je vojna med Nemčijo in Švedsko zelo verjetna. — Velika nemška ofenziva, ki se je bila začela 21. marca, je dovedla Nemce 60 kilometrov daleč v francosko ozemlje in jim prinesla 90.000 ujetnikov in ogromen plen. Francozi in Angleži so zbrali svoje rezerve, imenovali generala Focha za skupnega vrhovnega poveljnika in ustavili Nemce, ki zaenkrat niso dosegli nobenega svojih ciljev: ne Calaisa, ne Amiensa in ne Pariza. 3. t. m. je general Foch prešel v ofenzivo in udaril na dveh mestih: pred Verdunom in ob lorenški meji med Reno in Marno. Doselej so Nemci, kakor poročajo, odbili vse napade in dosegli nove uspehe tudi ob reki Somme. — Na Italijanskem se vrše že hudi boji; bore se ob Piavi, kjer so naši na veliki petek zasedli otok Papadolija, pri Asiagu in na drugih točkah; na tirolskih snežnikih so naši zopet zasedli postojanke, ki so jih bili čez zimo zapustili. — Na albanskem bojišču smo odbili napad na mostiče Čiflino Jazisito.

Po Czerninovem govoru.

Grof Czernin je govoril svoj govor klubovim načelnikom dunajskega mestnega sveta s povdankom, po katerem se je dalo sklepati, koliko važnost sam prisoja svoji izjavi, in morda tudi, koliko uspeha pričakuje od nje. Če bi sodili po pisanju nemških listov, ki so zagnali nepopisen vršič, bi morali misliti, da je sedaj slovenska opozicija v monarhiji razpadla v prah in pepel. Czernin je mahnil in naše državnopravne deklaracije so se porušile, tem svetleje pa je zablestela ponosna stavba dualizma, kateri je gospod grof v govoru blagovolil dati svoje odobrenje. Vendar ni bilo niti za nemško-madžarsko veselje, niti za razburjenje opozicije dovolj vzroka; Czerninov govor ima več okoliščin, ki nam vzbujajo vse drugačna čustva, nego strah in potrtost, ki jo je gospod grof hotel doseči.

Ni nam treba opozarjati na to, da je Czernin začel s popravkom majhnega nesporazumljenja, ki je vsled nekdanjih njegovih besed nastalo med Dunajem in Washingtonom, in da je precej po njegovem govoru nastalo zopet nesporazumljenje med Dunajem in Parizom, ki ga je Clemenceau jedrnatno izrazil z vzklikom: »Czernin se je lagal!« Taka »nesporazumljenja« so v diplomatski družbi neizogibna, dasi se tudi ne more reči, da ravno utrjujejo vero v prevdarnost in popolno odkritost tistega, ki jih je povzročil. Tudi poslušalstvo, ki si ga je grof Czernin izbral za svoj govor, ne deluje ravno tragično. Zastopnikom dunajskega občinskega sveta, katerim ni dolžan odgovora za svoje delo in kateri nimajo pravice kritike, je razlagal svoje misli o zunanji in notranji politiki, medtem ko se je pred tistimi, katerim mora po ustavi dajati odgovor, skril. Še najbolj čudno pa je, da je — in ne brez njegove vednosti — cenzura zatrla odgovor enega izmed navzočih Czerninovih poslušalcev ter da komentarje o govoru zelo pazno prebira in popravlja. Pomisliti je

treba dalje, da še ni dolgo tega, kar je Czernin drugače govoril, bolj milo in spravljivo; lahko je iz tega sklepati, da bo prihodnji govor njegov zopet drugačen. Politične konstelacije se naglo spreminjajo, z njimi se menjavajo tudi misli državnikov in njih govori.

Naivno je torej nemško navdušenje, naivno upanje, da more Czernin vplivati na mišljenje slovanske opozicije. Kar je govoril avstrijski zunanji minister dunajskim občinskim svetnikom, je govoril kot zasebnik grof Czernin. Avstrijska politika se ne rešuje pred takim poslušalstvom in ne v zasebnem stanovanju. Kdor bi hotel pripisovati Czerninovim izvajanjem preveliko notranje-politično važnost, bi pozabljaj, da imamo v Avstriji vendar še nekaj, kar se imenuje ustava. Slaba je, toda ustava je le in zasebna mnenja je ne morejo preklicati. Notranje politična vprašanja se rešujejo v parlamentu. Zaradi Czerninovih besed pa se razmerje glasov v parlamentu ne bo prav nič spremenilo, vlada in država potrebujeta in bosta potrebovali tudi tistih strank, katere je grof Czernin v svojem salonu žalil. Za to žalitev mu Seidler ne bo hvaležen.

In še nekaj več garancije imamo, da bodo napadi Czerninovi na Slované brezuspešni, nego nam je more dati ustava. To je naše ljudstvo. Enotna volja ljudstva je trajnejša nego slučajna mnenja zunanjih ministrov. Ljudstva žive, ministri menjavajo misli in sedeže.

Slovenke in Slovenci!

Peto leto teče, odkar se v središču Slovenije ne glasi slovenska beseda s tistega mesta, ki ji je bilo namenjeno. Pet let smo bili Slovenci brez gledališča — pet let izobčeni iz vseobčnosti kulturnega življenja. Ali se dovolj zavedamo, kaj se pravi, pustiti izobrazbo svojega jezika, najočitnejšega znaka narodnosti, toliko časa vnečmar? Kdor se je odrekal jeziku, se je odrekal svoji misli. Kakšna vrzel v naši duševnosti, kakšen zastanek v našem razvoju!

Gledališče je bilo, je in bo pri vseh narodih vzgajališče dobrega okusa, visoka šola lepote in vzornega jezika, zrcalo narodne duše in njene resnice. Dramatična poezija je bila vedno višek in zaključek narodnega procvita, oder je bil povsod govorilnica najglobljih duhov preteklosti in sodobnosti. Z ljubeznijo in ponosom kažejo Čehi na svoje Narodni divadlo, Hrvati na svoje Zemaljsko kazališče, na pozitivne činitelje svoje narodne in kulturne bilance. In mi se naj svojemu gledališču samovoljno odpovemo? S tem bi se potiskali sami v kot in v temo. Sramota, da smo tako dolgo prenašali to praznino v našem življenju — grehota, če naj ostane po naši krivdi še dalje tako.

Kriv prorok, ki trdi, da je ljubljansko gledališče samo za Ljubljančane; herostratska beseda, ki je bila izrečena pred leti: »Ako hoče Ljubljana gledališča, naj si ga vzdrži sama; kaj ima kranjska dežela, kaj ima naš kmet od ljubljanskega gledališča?« Najsurevnejši materializem je izgovoril to besedo. Kulturo tako posnoviti, duha tako vprostoriti! Mar ni kultura tisti tajni fluid, ki se razteka iz živih žarišč na vse strani, spaja dušo z dušo in objema in enoti, kar bi se brez nje razsulo v drobce brez središča? Fluid, ki veže posameznike v narod s skupnimi tradicijami, bolečinami in nadami! V narod s svetinjami, nedotakljivimi slehernemu brez ozira na svetovni nazor in politično prepričanje, vzvišenimi nad strankarsko, izvzetimi iz vseh slučajnosti in dnevnih prevratov.

Vedeti moramo tudi, da ljubljansko gledališče ni navadno provincijalno podjetje, da se ne bo smelo nikdar primerjati nemškemu provincijalnemu gledališčem, nego, da je vseslovensko gledališče, matica vsem odrom po vseh naših pokrajinah. Maribor, Celje, Jesenice, Trst — vse se ozira v Ljubljano, v nji gleda svoj vzor, od nje črpa svoj repertoar in vsa sredstva. Zato ima naše gledališče vse više, svoje, narodne cilje in naloge. In kdor govori ali dela zoper naše gledališče, govori in dela zoper slovenstvo in zoper bodočnost, ki si jo vsvarja.

Vsi pravi ljudje pri nas, pristaši vseh strank so izprevideli, kako siromašna, ponižna, kako brez bodočnosti je naša kultura brez gledališča. V Ljubljani se je ustanovil konsorcij z namenom, nanovo oživiti slovensko gledališče v Ljubljani ter mu ustvariti krepko gmočno podlago. Lepo se je odzvala Ljubljana; pred vsem so pokazali nje trgovci in denarni zavodi, da pojmujejo jasno pomen kulture za narod; v par tednih se je nabralo nad 280.000 kron za slovensko gledališče v Ljubljani.

Ali bo za Ljubljano zaostala pokrajina? Ali ni treba vseh rok, vseh glav, vseh sil, ko si gradimo novo, lepšo bodočnost? Ali se more in sme samo ena moč med nami odtegniti delu, ko gre za to, da se uvrsti naš narod med druge narode in da ostane vstrec z njimi?

Slovenke in Slovenci, videli smo vaše navdušenje za jugoslovansko idejo; zaplamljeno je do zadnje kočje, do slednjega moža, do sleherne ženske — ali boste sedaj ostali ob strani, ko je treba tej Jugoslaviji pripraviti pot, dati ji čim globlji vsebino, čim trdnjšo utemeljenost? Videli smo, kako so vam duše vsprejemljive za vse lepe in velike ideje; zato se zanašamo na vas, ženske in možje vse naše domovine, da se zavzamete tudi za osrednje ognjišče naše kulture, za slovensko gledališče; važno postojanko našega naroda velja pridobiti. Snujte odbore, podpisujte

LISTEK.

Treznost v Belem gradu.

(Priobčil dr. Leopold Lenard.)

Poslednja »Zlata doba« (l. XII., št. 1, str. 16) piše:

»Kako bopaz našo protialkoholno rečjo v naši bodoči samostojni Jugoslaviji, o tem bomo tudi v kratkem kaj več izpregovorili. Vsaj misliti moramo že sedaj več na to!...«

Slučajno sem bil ob izbruhu balkanske vojske v Belem gradu. Vtiske sem hotel priobčiti v podlistkih »Slovenca«. Napisal sem podlistek pod zgoraj navedenim naslovom, ki pa je strohnel v uredniškem košu.

Izprevidel sem, da ni čas pisati o takih predmetih in molčal. Sedaj, ko me je spomnila sama »Zlata doba«, hočem poizkusiti priobčiti glavne poteze starega podlistka, da vidim, če mu bodo »milejše sape kot doslej sijale«.

Pred vsem me je naravnost osupnila »zyanredna treznost, ki vlada v Belemgra-

du. Ko sem se pripeljal v mesto, je bila mobilizacija že napovedana in v polnem teku. Toda gostilne samotne in prazne, po kavarnah sede redki gostje in pijejo turško črno kavo. Samo kavarna v hotelu »Moskva« je bila dobro obiskana, v glediški kavarni, kjer je igrala zvečer dunajska damska godba, je bilo nekaj življenja, toda gostje so večinoma tujci, zlasti židovski časnikarji, ki nimajo nobenega stika z ljudstvom. Domači lokalci so med mobilizacijo zapuščeni bolj kot prej. Rezervisti, kmetje, ki prihajajo v gručah iz dežele, ne pijejo ničesar. Zasedejo v veliki gruči staro domačo kavarno, oblečeni v domačo trpežno obleko, drže se resno, govore tudi med seboj malo, žensk med njimi ni, kvečjemu tupačam stara ženica, ako ne dobe vsi sedeža, stoje ostali po dvorani in čakajo.

A ne dolgo. Pride častnik, dá povelje in vsi odkorakajo za njim. Človek, ki ni prišel veliko iz »evropskih« kavaren, skoraj ni opazil, da se vrši mobilizacija zlasti pa ni nikjer pri rezervistih videl popivanja in kričanja. Obedoval sem navadno v hotelu Balkan, ki je boljši meščanski hotel in kamor so zahajali menda največ domači narodni krogi.

Vsedom se k mizi, natakari mi prinese jedilni listek, obenem postavi pred me steklenico vode. Temu se začudim, dvignem glavo...

...Po celi dvorani sedi vse polno gostov, vsi jedo, a pred vsakim je steklenica vode.

Gledam nalašč, če bom opazil kje opojno pijačo, a ni je v celi dvorani.

Videl sem, da vlada v restavraciji splošna navada: pred vsakega gosta se postavi brez vprašanja voda, opojno pijačo samo na posebno zahtevanje, a takih izjem je bilo menda malo, vsaj jaz nisem pri dotičnem obedu opazil nobene.

V kavarni »Moskva«, ki je velikomestna kavarna prve vrste, pijejo gostje večinoma turško črno kavo, alkoholno pijačo si veli prinesiti malokdo in dotični je skoraj gotovo tujec.

Sestanem se slučajno s Slovincem, živim v Belemgradu in v njegovi družbi grem zvečer po mestu.

Vstopiva v glediško kavarno, kjer je bilo razmeroma še največ življenja. Prostor ni velik, življenje ima nekoliko nemško-evropske obrise. Edini lokal te vrste v glavnem mestu Srbije. Vsedevala se k mizi.

Kmalu za nama vstopi nekaj častni-

kov, gledajo kam se bi vsedli, ker je bilo pri nama razmeroma še največ prostora, prisedejo k nama. Gospod, ki je vstopil prvi in prisedel k meni, je bil Gojkovič, sin bivšega vojnega ministra.

Nasplošno je bilo po javnih lokalih videti jako malo vojakov, zlasti so bili častniki zelo redki.

Razvije se med nami nepriljen pogovor, kakor med tujci, ki se prvič srečajo. Med pogovorom gledam po dvorani — bila je kavarna in restavracija obenem — in vidim, da pretežna večina pije nealkoholne pijače, samo malo jih ima pred sabo pivo ali druge opojne pijače.

Med pogovorom postane Gojkovič nenkrat resen in reče obrnen proti meni:

»Ježi me, da se sedaj pri nas tako širi alkoholizem. Pokazati moram, da sem abstinent.«

Nato si prav na viden način pripne na častniško suknjo znak dobrih templarjev.

Dobil sem vtiske, da nam od stikov z južnimi Slovani ne preti v treznostnem oziru nobena nevarnost, postal sem celo mnenja, da so Srbi veliko treznejši, kot Slovenci.

Kako drugače izgleda n. pr. v ponemčenem Celovcu!

delež* — da se pokaže slovenski narod v teh usodnih časih po svoji ljubezni do svojih svetinj vrednega, stati v kolu najnaprednejših narodov, vrstnik med vrstniki.

Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski.

Gledališki svet:

Janko vitez Bleiweis, dr. Izidor Cankar, Anton Funtek, Matej Hubad, dr. Grafenauer, Fran S. Finžgar, dr. Kraigher, Fr. Krsnik, dr. Fr. Novak, A. Pesek in O. Zupančič.

Upravni svet:

dr. Jure Adlešič, dr. J. Azman, nadkomisar Govekar, prof. dr. Grafenauer, Jelačin ml., fin. svetnik Jerman, A. Kralj, dr. Krsnik, dr. Kramer, A. Kristan, veletržec Meden, ravnatelj Praprotnik, veletržec Šarabon in Iv. Zorman.

Pismo iz Zagreba.

Poostren položaj. — Zaplenjevanje izjav. — Lepe razmere. — Kršenje zakona. — Preprij med brati.

Pri nas na Hrvatskem postaja vsak dan slabše. Čimdalje bolj se čuti pritisk oblasti, ki se zdi, da napenja vse svoje moči za pobijanje jugoslovanskega gibanja. Iz vsega se vidi, da je to gibanje nekemu opasno, kajti ako se ga ne bi bal, ne bi uporabljal takih odredb. In vse to se dogaja v času in od strani hrvatske vlade, ko si madžarsko vlada iz vseh sil prizadeva, da na Dunaju uspe s svojimi narodnimi aspiracijami. Madžari vedo in morejo na Dunaju forsirati rešitev armadnega vprašanja v tem zmislu, da se v ogrske polke uvede madžarski jezik in kakor je čuti, so to tudi dosegli. Hrvatska vlada pa je zlezla v luknjo. Nje ne briga, kaj se kuha na Dunaju in v Pešti, kamo-li da bi kaj započela v varstvo hrvatskih nagodbnih »pravice«. Pa končno spričo svoje omedle večine tudi ne more drugače. Koalicija pada v svojem popuščanju čimdalje nižje ter je pripravljena »izlicitirati« tudi nagodbeni »zakon«.

Vsa sreča, da narod s koalicijo ne računa več resno. To se vidi najbolje iz izjav s tisoči podpisov, v katerih se ljudstvo od prvega do zadnjega izjavlja za zmago načela brepogojne narodne samoodločbe.

Pa že to bode našo oblast v oči. Doim izjav posameznikov, samozvestnih in samostojnih ljudi ne more spraviti pod penzuro, pa neusmiljeno zaplenja vsako izjavo, ki jo je sklenilo posamezno občinsko zastopstvo. In tako se zdi, kakor da se hrvatske občine ne bi pridruževale splošnemu narodnemu gibanju, da se dežansko občina za občino izjavlja za narodno zedinjenje in samoodločbo. A kar je dovoljeno na Slovenskem in v Dalmaciji, ni na Hrvatskem. Pa naj nam še kdo taviča udobnosti, ki jih uživamo v koalicijski eri.

A kako naj bi tudi kaj drugega pričakovali od ljudi, ki so prebavili Rakodczay, človeka, ki se je drznil v saboru javno imenovati Hrvate iz Dalmacije in Bosne tujce, ki je svojo madžarsko viteško atletiko poizkušal v tem, da se je ob prihod manifestantov v sabor na hodnikih pretepal s srednješolci. Ljudje pravijo, da je ta boljše vse to storil zato, da bi se pred Madžari pokazal sposobnega za eksponenta.

Dražestna je naslednja dogodbica, ki je te dni prišla na dan. O priliki skupščine madžarske kazine je izjavil Rakodczay, da so bili meseca septembra l. 1914. neki madžaroni, med njimi bivši ban Rauch in državni pravdnik Accurti, zahtevali, naj se iz kazine izključijo »sumljivi« elementi: Babić-Gjalski (danes veliki župan), dr. Lorković, Medaković, bratje Pribečević in Vilder. In dasi je šlo le za društveno izključitev, je Rakodczay ta društveni predlog izročil državnemu pravdniku, ki pa reveda ni našel nobenega povoda za kazensko postopanje.

In sedaj, ko se za vse to ve, se koalicija ne sramuje, še vedno delati skupaj s takim človekom. Ali ni potem opravičen sum — o zvezanih interesih?

Člani vlade in pododbora regnikolarnih deputacij so zopet odpotovali v Budimpešto, da se udeležijo nadaljnjih posvetovanj. Pred odhodom se je koalicija zopet posvetovala in posvetovala, da se odloči za nadaljne korake. S svojo zahtevo, da se podaljša finančna nagodba in uvedejo novi davčni zakoni je Wekerle nagnal koalicijo v hude skripe. In sedaj ostane koaliciji samo dvojce: ali popustiti ali pa pokazati zobe. Toda ero in drugo je že zamušeno. Ban bo vsekakor iskal vrtic za izhod, toda težko se mu bo posrečilo. Njegova kriza se približava akutnemu stadiju in je zelo dvomno, da bi bolnik to pot prebolel. Morda si podaljša življenje, ako bo tudi

nadalje pridno požiral madžarske kroglice, kakor je n. pr. nedavno objavljena naredba glede konzulskega vrhovnega sodišča.

Kljub jasnim besedam nagodbnega zakona je dal ban promulgirati to naredbo, s katero se krši naša avtonomija in to tembolj, ker smo v pravosodnih poslih neoporečno avtonomni. Po jasnem besedilu zakona mora biti v konzularnem sodišču zastopana tudi Hrvatska po svojem vrhovnem sodniku, a pečat in štamplje morajo nositi hrvatsko besedilo. Pa koalicija se malo briga za take kršitve. Njej je predvsem za gospodarstvo.

Dnevna senzacija je preprij, ki se je vnel med brati spoštovanega demokratičnega bloka. Ravnanje frankovcev in pisanje »Hrvatske« se je pristudilo celo Radiću, ki se je v eni zadnjih števil zelo razhudil nad frankovci. Očita jim, da se čimdalje bolj izgubljajo na krivo politično pot in da človek enostavno ne more verjeti, da hrvatska roka piše take napade in žalitve proti hrvatskemu narodu. Posebno ostro obsoja Radić frankovce zaradi njihovih napadov na Slovence. Radić zaključuje, da »Hrvatske« danes ne smatra več za hrvatski list, ker da je tako daleč zašla, da hvali dunajske liste, ki pobijajo narodno edinstvo.

Torej se tudi v demokratičnem klubu čisti. Obroč poka. Menda se ladja potaplja in previdna podgana — Radić — beži.

Frankovci po malem doigravajo svojo nizkotno tlako in nobena reč jih ne more rešiti pred polomom. Govori se, da so postavili delniško družbo s pol milijona kapitala za nakup lastne tiskarne. V tej tiskarni bi izdajali nemški dnevnik. Ko že doma noče nihče več čitati frankovskih izmečkov, naj jih čitajo vsaj Nemci, ki so bili itak že doslej najboljši podpiratelji vsakega frankovskega podjetja. Krinka pada in prikazuje se Janusov obraz.

Frankovci in koalicija doigravajo svojo vlogo. Eni poizkušajo rešiti, kar se še da, z denunciacijami ter se mečejo v službo Dunaju, vsiljujoč se na najostudnejši način. Koalicija pa postaja v svoji bojzljivosti orodje Madžarov. Ni bilo dosti, da je dušila doslej vsak svoboden glas, kakor smo že večkrat poročali, marveč je sedaj začela tudi s preganjanji. Te dni je državno pravdnštvo izvršilo preiskavo po uredništvih, ki stoje na stališču jugoslovanske ideje. Sam državni pravdnik je iskal izvirnike izjav za jugoslovansko deklaracijo. Seveda je bil njegov trud zaman in ni našel željenega gradiva za — veleizdajniško pravdo, ki bi jo hotel obesiti na vrat jugoslovanskemu gibanju.

Vse to nas ne moti, da ne bi nadaljevali dela za narodno zedinjenje. Razmere se pri nas vsak dan bolj jasne, ker je vse prevzeto s čustvom potrebe, da narod v najvažnejšem trenutku ne smo ostati izpostavljen slučaju, da bi postal plen plačanih agitacij, marveč da je potreben, da narod vsak trenutek glasno in iskreno pove svoje mišljenje. Zato se danes bolj nego kdaj čuti potreba, da se ljudstvo probuja in organizira. In to delo se možato vrši!

Mariborsko pismo.

Maribor, 3. aprila.

Gospod Josip Godec, oče znanega slovenskega pisatelja Ivana Godca, je kupil znani hotel pri »Zlatem jagnjetu« v bližini glavnega kolodvora. S tem je prešlo eno najboljših gostilniških podjetij v slovenske roke. Obenem smo dobili mariborski Slovenci, ki smo se mogli do sedaj shajati le v »Narodnem domu«, nov lokal, kjer bomo svoji med svojimi. Slovencem, ki prihajajo od zunaj, priporočamo hotel in restavracijo kar najtopleje.

Posebno vrsto zabave si dovoljuje nemško učiteljstvo mariborskih ljudskih šol. Nedavno temu — še v postu — se je zbralo kakih 20 oseb obojega spola na ravni stehi novega šolskega poslopja v Reissnerjevi ulici. Tam so rajali in skakali pozno v noč. Posebno so gonili neko pesem, kjer se je neprestano ponavljal refren: »Heil, heil, heil!« Kričanje in rajanje je trajalo pozno v noč, tako da so se mimoideči škandalizirali nad tem postopanjem vzgojevalcev mladine. Ako so vzgojitelji taki, tudi ni čudno, da je mladina tako podivjana.

Pri rekviziciji živine so iznašli v mariborskem okraju novo metodo za škaniiranje in oškodovanje našega kmeta. Začeli so namreč s prav posebnim veseljem rekvirirati vse vole, za katere so kmetje prosili, da bi se jim pustili dalje časa.

Mariborska občinska hranilnica je izdala svoje letno poročilo, v katerem ni izkazanega nikakega darila za Schulverein in Südmarmko. Bržkone se ta darila skrivajo pod kakim drugim naslovom. Tekom leta je znižala obrestno mero za vloge od 4 in pol odstotka na 4 odstotke, za posojila pa od 5 in pol odstotka na 5 in 1 četrt odstotka. Za vojne vdove in sirote mariborskega mesta je darovala 7000 kron, za one mariborskega okraja 1000 kron! Sicer

se na poslovanje tega zavoda o priliki že povrnemo.

Danes ob treh popoldne je tržaški brzovlak povozil na tukajšnjem kolodvoru nekega vojaka. Nesrečežu je šlo kolo preko glave in je bil takoj mrtev.

Odmevi ljubljanskih manifestacij.

»Information« objavlja naslednji dopis: Ljubljana, središče slovenskega političnega in duševnega življenja, ki je od deklaracije z dne 30. maja 1917 postalo središče jugoslovanskega gibanja, je bila minulo soboto in nedeljo pozorišče velikanskih manifestacij za samostojno slovensko-hrvatsko-srbsko državo pod habsburškim žezlom.

Povod je bil zunanji. Gospa dr. Tavčarjeva, soproga župana, je izročila poslancu dr. Korošcu 200.000 podpisov slovenskih žen za uresničenje te majske deklaracije. To število je z gotovih vidikov značilno. Predvsem kaže, kakšen obseg je zavzelo agitačno delo za ta političen smoter in dejanski nastop žen v jugoslovanski politiki. Iz dunajskihkušenj vemo, kaj premore tako sodelovanje delavnih in agilnih žen. Po gorečnosti in prepričevalnosti prekašajo celo najbolj ognjevitve može. Omenjena številka je končno merilo za napredek, ki ga je narodna zavest med Slovenci napravila v najnovejšem času. Ta narod je danes še agraren in kmečko ljudstvo je za politična gesla in načrte težje pristojno kot meščani. Dvestotisoč podpisov je bilo nabranih po večini po vaseh. Ta okoliščina jim daje čisto izvanreden pomen. Tud če odštejemo učinke agitatoričnega podrobnega dela, preostaja zelo znamenita množina samodelavne volje slovenskih žen, pri čemur se mora upoštevati še poseben, izreden pojav. Slovenski može bivajo daleč od domovine. Dekleta in žene vodijo za može, ki se bojujejo na fronti, »politično prokuro«. Žene in dekleta so podpirale sklep za jugoslovansko državo. Govorili so za to njihovi bratje, sinovi, očetje in soprogi.

Načelnik Jugoslovanskega kluba je prišel v soboto iz Maribora v Ljubljano, da sprejme to »petitum of right«. Na kolodvoru so ga pozdravili skoro kot triumfatorja. Na poti do magistrata so spregli konje njegovega voza. Tam je slavil dr. Tavčar njega in stvar, katero zastopajo on in jugoslovanski poslanci in v nedeljo so mu med dežjem cvetlic izročili knjige, ki obsegajo pole s podpisi slovenskih žen. Cela vrsta prekipevajocih in navdušujočih govorov se je zllala nad moža v duhovniški obleki, ki posluje kot voditelj Slovencev. Govorili so zastopniki vseh strank: Župan, naprednjak, za njim prelat Kalan, in nazadnje socialni demokrat Kristan, gospa dr. Tavčarjeva in sestra nepozabnega dr. Kreka, katerega spomin so blagoslovljali, njegove zasluge dostojno proslavljali. Škof dr. Jeglič se je pridružil s pozdravnim pismom. Plemenito dunajsko glasilo naših vsenemcev ga za to imenuje — — — v sutani. Vsaka besedica v obrambo proti takemu načinu pisave bi bila žalitev tega odličnega cerkvenega kneza. Vsi govorijo so soglasno izveneli v prisegi, da bodo vztrajali v boju za jugoslovansko državo v okviru mej monarhije do izpolnitve te zahteve.

Vprašanje, kaj je dr. Korošec že storil velikega, bi bilo abotno in deplacirano. Ni šlo za osebo tega klubovega načelnika in tudi ne za izročitev 200.000 podpisov, marveč za odločno, izrazito, enodušno in složno manifestacijo mesta in dežele za državnopravno zahtevo vsega jugoslovanskega naroda. Jugoslovanski klub in njegovi voditelji bodo iz te manifestacije gotovo črpali novo okrepitev. S pravico bodo mogli reči, da so za njimi in njihovo deklaracijo vsi Slovenci, može in žene, brez razlike stranke in da so sami le izvrševalci glasno in jasno izražene volje in želje vsega naroda. Ko bodo slavnostni zvoki ljubljanskih dni izveneli, bo iz njih izhajajoči fluid v prihodnjem zasedanju državnega zbora jugoslovanski klub krepil na poti, po kateri je krenil po oživljenju parlamenta v vojski. To edino je vzrok, radi česar obračamo pozornost političnih krogov na ljubljanske slavnosti.

Vse, kar zavzema ime in stališče v javnem življenju Slovencev, je bilo tam zastopano. Odposlanci iz Primorja, Štajerske, Korošice in Hrvatske so se pridružili prisegi zvestobe. Samo eden je manjkal: dr. Šusteršič! On, ki v hotelu »Union« še pred kratkim ni trpel poleg sebe nobenih bogov, ki je bil do pred vojske skozi mnogo let načelnik »Slovenskega kluba« in vrhovni poveljnik Slovenske Ljudske Stranke, ki je združuje vse kranjske poslance razen enega, ni bil navzoč, ko so njegovi bivši pristaši v zvezi z njegovimi strankarskimi nasprotniki slovenske napredne in socialnodemokratične skupine manifestirali za glavno zahtevo Slovencev, Hrvatov in Srbov, za združitev v samostojno državo. Tiki kapitola je tarpejska pečina.

Telka „Reichspost“.

Pod naslovom »Jugoslovanski deklaranti in avstrijski patrijotizem« piše »Reichspost« z dne 5. aprila:

»Od istega odličnega ljubljanskega cerkvenega dostojanstvenika, ki je ponovno z dopisi na »Reichspost« branil pristaše jugoslovanske deklaracije nasproti pomislekom, ki jih je list izrazil, deloma v uredniških razmotiranjih, deloma v dopisih, smo prejeli o intencijah deklarantov zopet sledeč dopis:

»Vsi glasovi pri podpisovanju za deklaracijo z dne 30. maja 1917 povdarjajo izrecno avstrijsko monarhijo in habsburško dinastijo, nekateri izražajo celo »navdušeno« zvestobo do cesarja Karla. Pri oddaji podpisov je prečitala Tavčarjeva gospa izjavo, ki se glasi: Slovenske žene in dekleta izjavljajo slovesno, da soglašajo z vso dušo z majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba in zahtevajo združitev slovensko-hrvatsko-srbskega naroda v habsburški monarhiji... — Načelnik dr. Korošec je naglašal v svojem odgovoru tudi to: Trdno upam in pričakujem, da bo naš cesar slišal naš klic in izpolnil najbolj vročo željo jugoslovanskega naroda po svobodi in neodvisnosti (namreč od nemških in mažarskih tlačiteljev — pripomba dopisnika). — V »Straži«, listu dr. Korošca, čitam v številki z dne 29. marca izjave za deklaracijo iz Štajerske, kjer se zopet zahteva »združitev vseh treh delov jugoslovanskega naroda avstro-ogrske monarhije pod žezlom haburske dinastije v okvirju Avstrije«.

»Reichspost« dostavlja k dopisu sledeč komentar: »Dobiti izven kroga deklarantov ljudi, ki bi verovali v nemško zatiranje »jugoslovanskega naroda« — da ostanemo pri tem ne ravno preveč starem izrazu — bi bilo ravno tako težko, kakor južno-avstrijskim Italijanom in nemškim enklavam v »jugoslovanskem« jezikovnem ozemlju izraziti mnenje, da imajo sami povod tožiti o narodnem zatiranju po Jugoslovanih. Zgodovina vzcvetenja »jugoslovanske« kulture — in ravno slovenske — dokazuje menda nasprotno, da so Nemci bili Jugoslovonom vse kaj drugega, kakor »tlačitelji«. Že iz tega razloga je umljivo, če vzbuja klic po »svobodi in neodvisnosti« pomisleke in nudi drugačno razlago, kakor je podana v priobčenem dopisu. Dejstvo, da se pridružujejo deklaraciji tudi elementi, ki se niso dosedaj preveč odlikovali s svojo avstrijsko vnetostjo, kakor tudi vzporedna stremeljenja v inozemstvu opravičujejo istotako previdnost in skepsa nasproti tako dalekopoteznim novim programom, kot je deklaracija.

Sploh pa so to deklaracijo zelo ostro odklonili tudi v onih krogih, ki spadajo k predmetom programa ujedinitja. S to opazko izražamo tudi mi našo najiskrenejšo željo, naj bi zagotovila in sporočila visokocenjenega avtorja dopisa o političnem mišljenju deklarantov našla svoje popolno potrdilo v vseh njihovih dejanjih.

Tudi tega stvarnega popravka ni mogla tetka Reichspost, ki stopa na čelu vse-nemške protislovanske gonje, molče prenesti. Ponavlja svoja stara sumničenja in ponovno denuncira Jugoslovane veleizdajstva. Za Nemce, naj stoje v tem ali onem taboru, je danes že aksiom, da stoji vsak v Avstriji, ki se bori za enakopravnost z Nemci in Mažari, v službi sovražnega inozemstva. — Reichspost si še vedno veliko obeta od onih krogov na našem jugu, ki »odločno« odklanjajo jugoslovansko deklaracijo. Naj bi Reichspost prišla na jug pogledat, koliko je teh ljudi! Naravnost smešen pa je ugovor Reichsp. glede nemškega zatiranja Jugoslovonom. Tudi nemški krščanski socialci bi danes že lahko vedeli, da bijemo Jugoslovani v monarhiji danes boj za svoj obstanek, da smo brezpravni na vseh važnejših mestih ne samo v obmejnem ozemlju, ampak tudi v centrih našega juga. Pa kaj pomaga slepcem govoriti o barvah in Reichsposti o narodni pravičnosti?

Nemška kolonijalna politika na vzhodu.

V Rusiji živi okrog 1 in tričetrt milijona nemških kmečkih naseljencev. Prebivajo na Volinju, na Ukrajini, v Besarabiji, nad Volgo, na Kavkazu in v bližini Petrograda. Čeravno obstoje te naselbine že po večini 100 do 150 let, vendar so se ti kolonisti narodov dobro držali, ostali so Nemci. Danes pa mislijo vsled ruske revolucije na izselitev. V Nemčiji prihajajo že zastopniki teh iseljencev, da se informirajo, ali je mogoče, da se naselijo ti ljudje na zemljiščih v Nemčiji, ali v kolonijah, ali pa vsaj v krajih, ki so odtrgani od Rusije in stoji sedaj pod nemškim vplivom. Istodčasno pa se kaže med kuronskimi Nemci tendenca, privabiti te rusko-nemške izseljence na Kuronsko.

Bivši nemški kolonijalni minister dr. Dernburg podpira v berlinskem Tagblattu zelo to zadnjo misel. Piše: Kuronska je slabo obljudena, v njej pride komaj 20 prebivalcev na kilometer. Veliko letskih po-

* Vsak družabnik mora prispevati h kapitalu vsaj z enim deležem po 100 K, ki se mora plačati takoj pri vstopu v kon-sorcijsko zvezo. Vsak družabnik jamči edino le s podpisanim deležem.

sestev je praznih, ker so njihovi lastniki med vojsko zbežali v Rusijo in se mogoče več ne vrnejo. Milijoni hektarov ruskih državnih posestev so naseljenecem na razpolago. Razen tega je nemško kuronsko plemstvo (viteštvo) sklenilo odstopiti tretji del svojih posestev v kolonizacijske svrhe in to po predvojni cenah in s takojšnjo polovitvijo samo 85 odstotkov kupne svote. V Nemčiji se je pričela že agitacija za ustanovitev kolonizacijske družbe s kapitalom v znesku 50 milijonov mark.

Dernburg je mnenja, da bi se dalo na ta način naseliti na Kuronskem okrog pol milijona Nemcev, seveda tekom cele vrste let. Sodi pa, da je ponudba kuronskega plemstva premajhna, ker bo dežela, posebno pa veleposestvo ogromno pridobilo vsled priklonitve k Nemčiji in vsled prihoda naseljenecv. Predlaga, naj se uvede na Kuronskem kolonijalna zakonodaja, na podlagi katere bi se odstopil državi del prirastka vrednosti, ki se je dvignila potom državne pomoči.

Torej neposestniki bi bili dolžni odstopiti državi brez odškodnine četrti del svoje lastnine, a dalje tretji del po predvojni kupni cenah. Na ta način bi se dalo dobiti veliko množino posestev za nemške koloniste. Avtor ne dvomi, da bi se ne dal tak državni program izvesti na Baltiku in v delih Litve.

Izvajanja bivšega min. Dernburga zagovarja »Deutsche Tagesz.«, seveda pogojno. Dnevnik tega ne misli, da bi se hoteli nemški kolonisti sedaj iz Ukrajine izseliti, ker se jim bo sedaj v novih razmerah dobro godilo in so se privadili na tamošnje rodovitno zemljo. Ravno tako ne smemo veliko računati na Nemce nad Volgo, ker tam stanuje le proletarijat in mali trgovec. A dalje meni dnevnik, da je treba obrniti vso pozornost v zadevi kolonizacije Kuronske pred vsem na Nemce v Nemčiji, in sicer na invalide in doslužene vojake. Zraven tega je mogoče, da ne prideti Estonija in Inflantija pod nemški vpliv in se bodo tamošnji Nemci izselili, in sicer predvsem na Kuronsko in Litvo. Za nje bo treba pred vsem pripraviti zemlje, in sicer po nizkih cenah pred vsem od onih posestnikov, ki jo imajo preveč. Končno poziva »Deutsche Tageszeitung«, da ni treba štediti s kapitalom, stvar je vredna denarja in kapital se bo obrestoval.

Za naše vračujoče vojake-ujetnike!

Prošnja Rdečega križa.

V prihodnjih dneh se bo na tisoče in tisoče naših vrljih, junaških bojevnikov-vojakov vrnilo iz ruskega ujetništva v svojo ljubljeno domovino k dragim staršem, ženam, otrokom, prijateljem in znancom. Gotovo je srčna želja vsakega Avstrijca, da te vojake-junake, mučenike pri zaželjenem prestopu na ljubljeno avstrijsko domačo tla razveseli s kakim znakom ljubezni.

Njega Veličanstvo naš ljubljani pre-svitli cesar je v svoji nikdar odrekajoči skrbi pozval avstro-ogrske Rdeči križ, naj združen z drugimi odličnimi činitelji hitro in izdašno ukrene vse, česar je treba, da se doseže označeni namen.

Izvršujoč to Najvišje povelje, namerja vodstvo avstro-ogrskega Rdečega križa vračujoče se vojake-junake pri prestopu avstro-ogrske meje okrepčevati in razveseljevati z darili, v znamenje naše ne-usahljive ljubezni.

Treba bo v to svrhu nekaj milijonov kron.

Vodstvo avstro-ogrskega Rdečega križa se zopet obrača na vse sloje Avstro-Ogrske in prosi, da v svoji znani darežljivosti in požrtvovalnosti na kakršenkoli način in s kakršnimkoli darilom pripomore k označenemu cilju in tako izpolni željo našega presvetlega cesarja.

Lahko rečemo: Ni družine, ki ne bi željno pričakovala, da se oče, mož, brat, sin, prijatelj, znanec povrne iz ruskega ujetništva. Zatorej ne bodi med nami nikogar, ki se ne bi odzval prošnji Rdečega križa.

Denarna darila naj se pošiljajo na naslov: »Bundesleitung des Roten Kreuzes in Wien, I., Milchgasse 1« ali pa na račun poštne hranilnice št. 19.215 s pristavkom »za vračujoče se vojake-ujetnike.«

V Ljubljani, dne 2. aprila 1918.

Vodstvo avstrijskega Rdečega križa:

Rudolf grof Traun,

c. kr. komisar avstrijskega Rdečega križa in zvezni predsednik.

Patriotično pomož. društvo Rdečega križa za Nižje Avstrijsko:

Franc grof Thurn-Valsassina.

Za deželno in gospenjo pomožno društvo Rdečega križa za Kranjsko:

Karla baronica Schwarz, predsednica, Gustav del Cott, predsednik.

Daruite za dr. Krekov spomenik!

Bitka na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 3. aprila. Uradno:

Včeraj smo napadli južno od Somme in na obeh straneh Moreula močne sovražne postojanke, iz katerih smo sovražnika vrgli. Angleške in francoske rezerve so nastopile s sunkom proti našim četam, a njih naval se je razblinil v našem ognju. S trdo borbo smo vzeli med Sommo in potokom Luce Hamel in gozde severovzhodno od Villers-Bretonneuxa; na zahodnem bregu Avre pa Castell in Mailly. Sovražnik se je na celi bojni črti obupno branil; njegove krvave izgube so zato nenavadno težke. Nekaj tisoč sovražnikov smo ujeli.

Dognali smo, da je ujela armada generala pl. Hutierja od 21. do 23. marca 51.218 mož in zaplenila 729 topov. Ves naš plen se je torej zvišal na nad 90.000 ujetnikov in na nad 1300 topov.

Ker so Francozi nekaj dni trajno obstreljevali naša bivališča v Laonu, smo obstreljevali Reims.

V Champagni in na vzhodnem bregu Moze smo z našimi uspelimi sunki ujeli veliko moč.

Pred Verdunom so podnevi krepkejša streljali; tudi ponoči so živahno streljali.

Angleško poročilo.

London, 4. aprila, zjutraj. Naše čete so pon. blizu Hebuterne presenetile nemško strojno puško in jo zaplenile. Na drugih delih bojišča onstran Somme smo nekaj sovražnikov ujeli. Sovražno topništvo je streljalo na raznih mestih bojne črte, kakor tudi na meninski cesti in v odsekih pri Passchendaele. Sicer se ni nič poročalo.

Francosko poročilo.

Pariz, 4. aprila, popoldne. Topovski boj je bil ponoči severno od Montdidierja živahnejši. Severozahodno od Reimsa, v Champagni in na levem bregu Moze so francoske čete na več mestih vdrl v nemške jarke. Francozi so pri teh vpadih ujeli 30 mož in zaplenili dve strojni puški. Nemški presenetljivi napadi vzhodno od Reimsa v gozdu Avocourt in severno od St. Die niso uspeli. Z ostale bojne črte se ni nič poročalo.

× × ×

Nemci so 3. t. m. med Sommo in Avro silno angleške postojanke napadli. Angleži so jih na desnem krilu in v središču odbili, na levem angleškem krilu so pa potisnili nekoliko Angleže nazaj. Dne 4. t. m. so Nemci južno od reke Somme zopet Angleže in Francoze napadli in vrgli pri Monneulu ententne čete. Nastopile so angleške in francoske rezerve, da vzravnavajo položaj, a jih je nemški ogenj razbil. S hudimi boji so vzeli Nemci med Sommo in potokom Luce Honuel, kose gozdov, ki se raztezajo severovzhodno in jugovzhodno od Villers-Bretonneuxa, na zahodnem bregu Avre na Castell in Mailly. V boj sta bili zapleteni armadi Hutierja in nemškega cesarjeviča. Novo ofenzivo so podvzeli Nemci na približno 25 km dolgi bojni črti. Nemci se polagoma bližajo Amiensu, od katerega so po sodbah vojaških strokovnjakov oddaljeni le 8—13 kilometrov.

× × ×

Podrobnosti iz nove bitke.

London, 3. zvečer. Sovražnik je po silni pripravi s topovi danes zjutraj na celi bojni črti med Sommo in Avro živahno napadal. Napadajočo nemško pehoto so na desnem krilu in v središču naši vrgli, a sili napada se je na levem krilu posrečilo, da je blizu Hamela južno od Somme potisnila naše čete mal kos nazaj. Boj se tam nadaljuje. Sovražnik je napadel popoldne tudi našo črto zahodno od Alberta, a smo ga popolnoma odbili. V zadnjih dneh so se tako na konjih kakor tudi peš posebno odlikovale kanadske konjeniške brigade v hudih bojih južno od potoka Luce.

London, 4. Uradno. Severno od Somme se položaj ni spremenil. Sovražnik je danes zjutraj južno od Somme angleške in francoske sile in angleško bojno črto silno napadel. Napredoval je proti Hamelu in proti Vaire-Neldi. Na ostali bojni črti smo odbili vse napade sovražnika z velikimi izgubami za njega. Boj se še nadaljuje. Na francoski bojni črti je sovražnik med Luce in Avro napredoval.

Boji pri Moreulu.

Curih, 5. Francozi se boje, da Nemci z osredotočenim napredovanjem dveh nemških vojnih skupin ne vzamejo Amiens. Angleži se krepko branijo. Pri Moreulu so prišle nemške čete že na amiensko predpolje. Levo krilo Belowe armade se vali počasi proti Doullensu.

Haag, 5. »Daily Mail« poroča iz Pariza: Okolnost, da je zopet izbruhnila bitka, dokazuje, da nameravajo Nemci rezerve generala Focha uničiti. Nemške čete so napadle na približno tesni črti 50 kilometrov od Grevesnesa do severno od pota, ki vodi iz Amiens v Roye; napadale so z veliko silo. Boji so bili izredno težki. Napadi so se vrstili. Bitka še traja. Istočasno je topništvo močnejše streljalo.

Nemci so zopet na angleške čete zelo močno pritiskali. Angleška armada je izpostavljena ob Sommi težkim nemškim topovom, ki so jih tja prepeljali. In ravno na tej točki so Angleži svoje topništvo umaknili.

Lloyd George in Clemenceau na bojišču.

London, 5. (K. u.) Reuter: Uradno: Ministrski predsednik Lloyd George se je vrnil danes s fronte, katero je obiskal skupno s Clemenceaujem. Ministra sta obiskala maršala Haigha in generale Petaina, Focha, Pershinga in Blisza.

Pariz, 4. Ko se je vrnil Clemenceau z bojišča, je izjavil sotrudnika lista »Echo de Paris«: Na bojišču sem dobil izvrsten vtis. Bitka se sicer še ni končala, a pripravljeno smo.

Wolffovo poročilo.

Berlin, 4. marca. Wolff: Med Ancro in Avro Angleži vse sile napenjajo, da drže svoje postojanke in polagoma potisnejo Nemce nazaj. Ker njih čete, ki so popolnoma zmedene, ne zadoščajo, so privedli avstralske in novozelandske čete, ki so jih v prve vrste uvrstili. V odseku med Avro in Sommo so tudi zbrali nove čete, da zadrže nemški naval; angleške divizije so tam umaknili. Izjavili so se silni napadi zvečer 3. t. m., ki so jih izvajali pri Aubercourt in na obeh straneh Marceleana.

Berlin, 4. aprila. Wolff: Sovražnik je tudi 4. t. m., kakor že prej, ponoči od 2. na 3. napadal s protisunkovi južno od Moreula. Njegovi napadi so se popolnoma izjalovili. Važni železniški postaji Compiègne in Amiens smo z uspehom obstreljevali in metali tudi bombe na nju.

Berlin, 4. aprila. Wolff: Angleško topništvo v sedanjem mirnejšem času manj strelja, kakor je bilo prej navajeno. Le od časa do časa otvori nemirni brezuspešni motilni ogenj na nove nemške postojanke. Enotno vodstvo streljanja pogrešamo. Očividno sovražno topništvo s strelivom varčuje, ker je toliko streliva izgubilo, da ga še nismo mogli prešteti, zbrati ali odpejati proč. Nemško težko in najtežje topništvo zdaj nadvladuje na celi bojni črti.

Berlin, 4. aprila. Wolff: Okolnost, da uvrščajo Američane med angleške in francoske čete, dokazuje, kako malo sporazum zaupa Američanom in njih vodstvu. Belgijci, Portugalci in kolonialne čete se bore samostojno, Američane so pa podredili angleškim in francoskim četam.

Berlin, 4. aprila. Wolff: V bojih med Sommo in Avro smo ujeli tudi Američane, ki so jih v bojno črto poslali proti njih volji. Ujetniki pripadajo pionirskim polkom, ki so za bojno črto pri gradbi železnice, mostov in cest.

× × ×

Obstreljevanje Pariza.

Genf, 5. Pariški listi poročajo: Ni se še posrečilo dognati, kje stoji nemški topovi. Strokovnjaki sodijo, da stoje v betonskih utrdbah, v katere so jih vsaj pred 3 meseci vzdali. Gledališča v Parizu so do maleda vsa zaprla.

Budimpešta, 5. »Kronstädter Morgenzeitung« poroča: Daljnostrelne topove je iznašel ogrski inženir Bostoz, sin gospodarskega uradnika pri temešvarskem škofu.

Novi top.

Dunajski strokovnjak J. pl. Macalich piše o novem daljnostrelnem topu: Ne dvomim, da je daljnostrelni top res top: ne možnar, ker se z njim ne morejo tako daleč metati krogle. Topova cev mora biti zelo dolga, da izsili, da se kolikor mogoče popolnoma izkoristi pritisk plina. Najbolj tehta gotovo nad 100 kg; cev mora biti okroglo 20 metrov dolga. Krogla je jeklena granata nekako v obliki smodke trabuko, da premaga odpor zraka in tehta približno 300 kg. Krogla se dvigne do 44 kilometrov visoko. (Če ta račun drži, se granata dvigne 16krat višje, kakor je naš Triglav visok.)

× × ×

Italijanski kralj in Poincaré.

Pariz, 4. Havas: Italijanski kralj je brzojavil Poincaréju: Kralj, kakor tudi armada in narod, s strahom a tudi z zaupanjem zasleduje najnovejši trdi boj v zavesti, da bo junaštvo zveznih armad složno v nepremagljivem zaupanju. Zlomilo napadalcev sunek. V najsilnejši bitki, ki se bje na francoskih tleh, so zopet svetile stoletne slavne vojaške čednosti Francije. — Poincaré je odgovoril: Ofenzivo, katero je podvel sovražnik, zadržuje korakoma složni nastop zveznih sil; sovražnik, o tem ne dvomim, bo na koncu koncev kruto razočaran. Ravno tako, kakor je hrabra italijanska armada odločena, da se vojskuje do skupne zmage, nove boje francoska armada, kakor jim je dozdej kljubovala, nadaljuje ravnodušno in s krasnim zaupanjem.

Iz francoske zbornice.

Pariz, 4. (K. u.) Zbornica je s 475 glasovi: vsi navzoči so glasovali za, sprejela proračun. Dovoljeni krediti znašajo 8 milijard 378,478.483 frankov.

Angleški arzenalni delavci za nadaljevanje vojske.

Woolwich, 5. Reuter: Na velikem shodu so arzenalski delavci sklenili: Obvezemo se, da bomo deželo v boju podpirali, dokler ne uničimo nemškega vojaškega stroja. Z možmi, ki zdaj Nemčijo vodijo, se ne sme skleniti mir. Pograjali so stališče, ki ga zavzemajo Ramsey Macdonald in drugi pacifisti.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. aprila. Uradno:

V Benečiji smo odbili južno od Montane Sacce nočni sunek Italijanov.

Dunaj, 5. Vojni tiskovni stan: Na cel jugozahodni bojni črti se živahno poizveduje. Močnejše italijanske poizvedovalne čete in manjše oddelke, ki so poskušali ponovno prodreti do črte naših straž, smo vse popolnoma odbili. Otok Piava Papadopoli, katerega smo morali deloma izprazniti, ker je voda naraščala, smo zopet popolnoma zasedli. Nočni sunek južno od Fontane Secce, o katerem smo že poročali, so napadli Italijani po silnem obstreljevanju z minami. Napad je ogenj našega topništva in pehote zadušil. Letalci so na jugozahodnem pozorišču živahno letali. Diaz je 31. marca poročal, da so nad Oderom angleški letalci sestrelili šest letal. V resnici so se takrat pri Mansui, jugovzhodno od Oderza v zraku spopadli; avstrijski letalci so sestrelili tri sovražnike in so se vsi zdravi vrnili.

Italijansko poročilo.

Rim, 5. Uradno. Sovražnik je na gorski bojni črti trajno obstreljeval na Asiaski planoti naše črte. Na zahodnih slemehih Orkorja smo sovražne oddelke pregnali. Naše krogle so zadevale sovražne čete, ki so korakale za črtami, kakor tudi trene med Susegano in Comeglianom. Naše poizvedovalne čete so privlele v Valarsi ujetnike, prepodile malo stražo južno od Canove in s streljanjem iz pušk prepodile pri Fmerju sovražne poizvedovalne čete. V nekaterih odsekih ob Piave sta obe topništvu močnejše streljali. Naše topništvo je povzročilo nekaj požarov v sovražnih postojankah in je nekaj postojank v višini Gravo uničilo. Angleški letalci so nad Cismonom sestrelili tri sovražna letala, četrto so prisilili, da se je pri Strignu izkrcalo.

Iz Ukrajine.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 5. aprila. Uradno.

V Ukrajini smo vzeli sovražnim četam ob železnici Poltava-Konstantinovgrad 28 s francoskimi puškami in strelivom italoznih voz in nad 1 milijon topovskih krogel. Čete, ki so prodirale v dolini Dnjepra, so vzele z bojem Jekaterinoslav.

Nemško prodiranje v Ukrajini.

Reuter poroča iz Moskve 4. t. m.: Odkar so Nemci zasedli Poltavo, je položaj revolucionarjev zelo resen. Veliki oddelki prodirajo proti Harkovu. Bojne sile sovetov se postavijo sovražnikom po robu v okrajih Harkov in Poltava. Nemci so zaplenili v Poltavi tri milijone pudov žita. — Svet v Volodgi je velikemu knezu odrekel dovoljenje, da bi se ondi naselil.

Boji v Albaniji.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 5. aprila. Uradno:

Sovražni nastopi proti našim postojankam ob Devoliju v Albaniji so se izjalovili.

Iz Ruske.

Naskakovanje Tammerforsa.

Iz Wase poročajo 4. t. m., da se je izkazal boj za osvojeitev Tammerforsa mnogo težji, nego se je pričakovalo. Naskakovalne kolone so bile kljub vsemu junaštvu s težkimi izgubami odbite. Delavski del mesta gori. Rdeče garde so s strojnimi puškami zasedle strehe.

Boji v Palestini.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 5. aprila. Uradno:

Nemške čete so skupno z osmanskimi silami vrgle v večdnevni boj angleške pehotne in kavalerijske brigade, ki so prekoračile Jordan in prodirale čez Es Salt proti Ammanu, čez Jordan nazaj.

Turki ob Jordanu.

Carigrad, 4. aprila. Poročilo turškega generalnega štaba: Palestinska fronta: Trdo pritiskajoča za sovražnikom so naše čete ob obeh straneh ceste El Said—Jericho dospole do Jordana, katerega vzhodni breg še drže Angleži. Mnogoštevilni mrtveci na umikalni cesti pričajo o velikih sovražnih izgubah. V El Saidu smo uplenili mnogo vojnega blaga in živil.

Podružnice Slov. Straže na delo.

Politične novice.

+ Shod S. L. S. na Brezovici se vrši jutri, dne 7. t. m. ob pol 8. uri zjutraj v gostilni g. Velkavrh.

+ Shod v Bohinjski Bistrici. V sredo dne 3. t. m., na dan bohinjskega zaobljubljenega praznika, se je vršil v Bohinjski Bistrici v prostorih hotela »Triglav« političen shod. Udeležili so se ga možje iz obeh bohinjskih dolin. Udeležencev je bilo nad 500. Govoril je o političnem položaju in o pomenu deklaracije med splošnim navdušenjem državni poslanec Josip vitez Pogačnik. Soglasno so bile sprejete v smislu izvajanja govornika resolucije, ki odobravaljo dosledno in odločno politiko Jugoslovanskega kluba ter izrekajo knezoškofu dr. Jegliču in njegovemu državnemu poslancu vitez Pogačniku svoje popolno zaupanje. Po shodu so se obravnavale v večurnem razgovoru gospodarske zadeve Bohinja.

+ Mariborski Nemci se pripravljajo. Mariborski »Der Deutsche Verein« je imel te dni svoj občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen soglasno zloglasni dr. Mravlag, ki je v govoru pozival zborovalce, naj ga podpirajo v boju proti »jugoslovanskemu navalu«. Na zborovanju so napadali slovensko štajersko duhovščino. Sklenili so, da se skliče v Maribor velik vsenemški »Volksstag«. Pri tem so se vsenemci med seboj skregali glede vprašanja, ali naj se na ta »Volksstag« povabijo tudi nemški poslanci. Menda niso tem mariborskim vsenemcem še nemški nacionalni poslanci dovolj nemški!

+ Jugoslovanski večer v Pragi. Kakor poročajo »Narodni Listy«, se je razvil Jugoslovanski večer v Pragi v krasno manifestacijo češke in jugoslovanske solidarnosti. Jugoslovanski himni »Lepa naša domovina« in »Naprej zastava slave« je pozdravilo občinstvo z velikanskim oduševljenjem. Pozdravni govor je govoril poslanec Klotz. Slavnostni govornik pisatelj Cerny je razpravljal o kulturnih silah jugoslovanskega naroda. Sodelovali so odlični češki umetniki. Večer je bil zaključen s himno »Hej Slovani«.

+ Tudi ptujski nemškutari so veseli Czernina. Ptujski nemškutarski občinski svet — gotovo najvišja instanca za presojo velike politike — je poslal grofu Czerninu brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje, da je strgal »sovražnikom monarhije na Češkem krinko raz obraze«. Poziva Czernina, naj nastopi odločno tudi proti Jugoslovanom, katere zopet denuncira veleizdajstva. Pričakuje, da bodo besedam grofa Czernina sledila od naših vodilnih državljanov tudi dejanja. — Ptuj je govoril. Gorje avstrijskim Slovanom, nemštvo je rešeno, Czerninu in Seidlerju se ni treba več bati političnih zapletljajev.

+ Priznanje grofu Czerninu za njegove odločne izjave v zadnjem govoru so izrazili na svoji konferenci nižjeavstrijski nemškonacionalni poslanci.

+ Jugoslovani branijo Čeha. Na Dunaj je došlo več jugoslovanskih poslancev, ki so v pogovoru s časnikarji z ogorčenjem odbili Czerninove napade na češke voditelje strank. Izjavili so, da bodo v delegacijah postopali proti grofu Czerninu sporazumno s češkimi člani delegacije. Veliko nezadovoljstvo je izzvala med Jugoslovani okolnost, da je grof Czernin hvalil v svojem govoru samo Nemce in Mažare, napadal Čeha, Jugoslovane pa, ki so v tej svetovni vojski toliko žrtvovali, popolnoma prezrl. Jugoslovanska plemena so gotovo zaslužila, da se jih pohvali vsaj toliko kolikor Nemce in Mažare.

+ Sestanek dalmatinskih poslancev, na katerega je povabljen tudi načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Koroteč, bo dne 13. aprila v Zadru.

+ Slovanski parlamentarni blok proti grofu Czerninu. Iz slovanskih poslanskih krogov poročajo, da se v najkrajšem času vrši skupni posvet vseh slovanskih opozicijskih strank, na katerem bodo sklenili vse potrebno glede nastopa proti zunanjemu ministru grofu Czerninu. V čeških parlamentarnih krogih mislijo, da se pridružio slovanski opoziciji vsepoljski poslanci in poljski narodni demokratje, ki so nedavno izstopili iz poljskega kluba, in da bodo aktivno sodelovali pri tem skupnem posvetu.

+ Izoliranje Čehov in Jugoslovanov. »Deli Hirlap« poroča njegov dunajski dopisnik: V avstrijskem parlamentarnem življenju bo prišlo do znatnega preobrata. Grof Czernin stopi za časa svojega bivanja na Dunaju na čelo velikopomenne akcije, katere namen je, izolirati v avstrijskem parlamentu Čeha in Jugoslovane, oziroma da se zmernejši del Čehov in Jugoslovanov povrne na pot realne politike. Da se stvori v avstrijskem parlamentu delovna večina, je odvisno od poljskega kluba. Cilj Czerninov je ugotoviti delavno večino, oziroma odvrniti Poljake od dosedanje negativne politike in jih končno pridobiti za blok večine. To se pa ne more doseči z ureditvijo holmskega vprašanja. V nemških krogih so pripravljeni ugoditi naidaleko-

sežnejšim željam Poljakov in Berlin se še zbližuje avstro-poljski rešitvi. Poljska bi bila s personalno unijo združena z Avstrijo. Tudi ukrajinsko vladu se je posrečilo pridobiti za rešitev holmskega vprašanja in sicer, gubernijo bodo delili po principu narodnostne pripadnosti. Ako se posreči pridobiti za to Poljake, potem je doseženo izoliranje Čehov in Jugoslovanov.

+ Čehi proti Czerninu. Govor grofa Czernina je dosegel, kakor pravi graški »Arbeiterwille«, to, da so se češke stranke še tesneje združile. Češka katoliška stranka je podala odločen protest proti Czerninovemu govoru. Kat. narodni Čehi odklanjajo sumničenja veleizdajstva, ampak vztrajajo neomajno v zvestobi do države in habsburške dinastije. Zahtevajo svoje pravice. Na zborovanju v Haleševicah so napadli dr. Rašin, dr. Soukup in socialistični urednik Kouša ostro Czernina in so izjavili, da se odneajo Čehi v boju za svojo svobodo. Dr. Rašin je naglašal, da se Čehi ne vzdržujejo več v teh težkih časih vsled očitkov veleizdajstva, protestiral pa je proti sumničenju, da pričakujejo Čehi pomoči od narodov, ki se bojujejo proti Avstriji. Poslanci Velike Prage so imeli v četrtek sestanek, kjer so pozvali češki svaz, naj se izjavi, kakšno stališče zavzame nasproti govoru Czernina. Češki gospodarstveniki člani dr. Fořt, Hlava, Vrba in Vohanka so v brzojavki na ministrskega predsednika slovesno protestirali proti obliki in vsebini pavšalnega sumničenja ustavnih zastopnikov češkega naroda po grofu Czerninu. Češki člani gosposke zbornice bodo svoj protest nasproti Czerninu pred pristojnim forum stvarno utemeljili in zavzeli svoje stališče.

+ Czerninovo razkritje. »Journal de Geneve« piše: Državniki sporazuma že dolgo vedo, da koristi Francije in Avstrije soglašajo, kar pojasnjuje, zakaj so poskušali na Dunaju uvesti pogajanja. Czernin se zelo moti, če misli, da napravi Clemenceau nepravilno, ker je odkril, da se mu je Clemenceau približeval. Koraki, ki jih je francoski ministrski predsednik napravil, so ravno tako znani, kakor so znani razgovori generala Smutsa z grofom Mensdorffom in mnogo drugih razgovorov.

+ Clemenceau posređoval na Dunaju sporazumno z Lloydom Georgom. »Morningpost« poroča: Clemenceau je nastopil na Dunaju sporazumno z Lloydom Georgom. Več angleških ministrov pa izjavlja, da o Clemenceaujevem nastopu niso ničesar znali.

+ Angleži o Czerninu. »Daily Telegraph« piše: Czerninov govor obsega točke, o katerih je mogoče govoriti tudi zdaj, ko se na zahodu pač na zadnjem mestu misli o tem, kakšen mir si Czernin predstavlja. Ni jasno, če Clemenceau taji obliko ali dejstvo. Grof Czernin se je v resnici zavzemal za mir.

+ Ogrska kriza. »Az Est« poroča: Sklenjeno je, da se ogrski državni zbor razpusti. Merodajni krogi hočejo volilno preosnovno izvesti; zbornico razpuste, če bi delovna stranka zahtevala spremembe. Vlada bo zahtevala v tem slučaju večmesečno pooblastilo in bo zbornico razpustila ne glede na to, če dobi pooblastilo in razpisala nove volitve.

+ Proč. Masaryku, ki se je bil v družbi češko-slovaškega urednika Pavlu dalj časa mudil v Kijevu in potem v Moskvi, se je posrečilo pobegeti v Novo-Čerkask.

+ Nemški kancler grof Hertling bo precej govoril, ko prične nemški državni zbor zopet zborovati. Pečal se bo z izjavami grofa Czernina o francoski mirovni pogodbi Avstriji.

+ Izvedba nemško - ruskega miru. Posebna komisija izvede določila mirovne pogodbe. Načrt za obnovitev poštne in brzojavne obrata so že sestavili. Komisija je zapovedala, naj iz Finskega zaliva in iz Vzhodnega morja iztebi mine.

+ Bolgari in Rumuni. Bolgarska brzojavna agencija sporoča 3. t. m. iz Bukarešte: Bolgarski odposlanec generalni major Tantilov je zahteval, naj odpuste iz rumunske armade vse vojske in častnike, ki so iz Dobrudže doma, in jih izpuste domov. Rumuni so zdej 11., 12., 13., 14. in 15. rumunsko divizijo razorožili. Bolgarski načrt o gospodarskih razmerah so že sprejeli. Posvetovati so se pričeli o politični pogodbi.

+ Bivši nemški kancler Michaelis o vzrokih vojske. Bivši nemški državni kancler dr. Michaelis, ki je zdaj na Pomorju nadpredsednik, je predaval nedavno v mestu Rennekesleinu v Harzu. Med drugim je izjavil: Mir se bo, kar zagotavljam, sklenil še letos, a bede ne bo zmanjšal. Mirovna beda se bo morala brez godrnjanja prenašati. Dalje je rekel: Uvideti moramo, da smo skrivni vojske, ne sicer politično, ker je hotel cesar do zadnjega trenutka mir, a Bog nas je s preskušnjo obiskal, ker je pričel med nami vladati denar. Bog nas hoče obvarovati, da ne postanemo popolni materialisti. Raje bi se odpovedal vojni škodnini, če bi bil še enkrat za to odgovoren, kakor da izpostavljam svoj narod nevarnosti, da v materializmu popolnoma utone.

+ Maršal Conrad pozdravlja nemške nacionalce. Z Dunaja: Maršal Conrad pl. Hötendorf je povodno Bismarkove slavnosti pisal nemško-nacionalnemu društvu pismo, s katerim je najtopleje želel uspeha patriotičnemu slavlju, ki se spominja tistih slavnih časov, v katerih so sinovi Avstrije in Nemčije skupno krvaveli za obrambo domovine in obstoj države in zgradili trden temelj trajni skupnosti. — »Deutschnationaler Verein für Oesterreich« je izrečno velenemsko bojno društvo, ki se bori proti težnjam avstrijskih Slovanov. Ob čestitki aktivnega maršala moramo pač vprašati, ali prepovedujejo vojaški službeni predpisi politikovanje le slovanskemu moštvu in slovanskim častnikom? V službovniku te izjeme še nismo brali, »rezervatno« pa tega menda še tudi niso določili.

+ Proti Lichnowskemu. Iz Berlina: V preiskovalni zapor so odvedli stotnika pl. Beerfelda, ker je razširjal znano brošuro bivšega veleposlanika Lichnowskega.

+ Wilson odgovori Czerninu. Iz Washingtona sporočajo: Wilson bo te dni v Baltimoru odgovarjal Czerninu.

+ Francozi proti Czerninu. Francosko časopisje odločno obsaja manever grofa Czernina, ki je podvzel ofenzivo proti morali zaveznikov s perfidnim orožjem obrekovanja. Nekateri listi sodijo, da je skušal Czernin razdvojiti sporazum, češ, da išče Francija posebni mir.

+ Američani odklanjajo Czerninove poizkuse. Ameriško časopisje ne sodi ugodno o poizkusu grofa Czernina, uvesti mirovna pogajanja. Bolj kot kdaj je jasno, da vodi do miru naravnost pot le z nadaljevanjem vojske.

+ Po vojski. Bivši nemški notranji državni tajnik grof Posadowski je predaval v Draždanih o dobi po vojski. Rekel je med drugim: Po dobi pred vojsko bomo še dolgo dihovali, ker smo izgubili paradiz. Nemški narod dolgo ni bil tako srečen, kakor pred vojsko. Vojskovati se moramo in prebiti posebno z ozirom na našo gospodarsko in socialno politiko. Posebno socialna politika je pokazala ljudstvu, da država ni samo za bogatine tu. Kako ozdraviti rane, ki jih je vojska vsekala? Graditi moramo hitro ladje za uvoz surovin. Racioniranje moramo ohraniti. Zagotoviti si moramo dobra trgovinska pota. S carinsko-političnimi ukrepi si moramo ustvariti velika žitna skladišča. Pospeševati moramo kmetijstvo, a ne s silo, povzdigniti moramo marveč obdelovanje zemlje. Gospodarski srednjeevropski celoti ne zaupa. Plače bodo ostale tudi po vojski visoke; beg z dežele v mesta bo zato ostal; stanovanj bo primanjkovalo. — Grof Posadowski je zahteval popoln nedeljski počitek, ljudska zbirališča s knjižnicami in predstavami in druge socialne naprave.

+ Memoari Li Hung Čanga. L. 1896. je potoval po glavnih mestih Evrope kitajski podkralj Li Hung Čang, imenovan »Bismark skrajnega Vzhoda«, radi izvanrednih državljskih sposobnosti. Ob tej priliki je obiskal Li tudi starega Bismarka, s katerim je dolgo časa razpravljaj. V svojih memoarih (Memoari podkralja Li Hung Čanga, Berlin 1915) je zapisal Li ta pogovor. Ko sta pričela govoriti o politiki Nemčije na Vzhodu, je rekel Bismark: »Vi ste nas v Vašem delu sveta še malo videli, ker je združena Nemčija nov narod, ali bo prišel čas, ko bo nemška država gospodovala Evropi.« Po odhodu iz Potsdama piše Li: »Po vsem tem, kar sem videl, sem prepričan bolj kot kdaj poprej, da cesar (Wiljem II.) in Bismark čisto resno mislita ko sta rekla, da sta trdno prepričana, da je Nemčija poklicana imeti v Evropi diktatorsko besedo.« — Tako so govorili reprezentanti Nemčije pred 22 leti.

Ljubljanska aprovizacija.

a Iz seje mesnega aprovizačnega odseka dne 5. aprila 1918. Prihodnji teden se razdeli na izkaznice za moko po četrtilogramu ajdove moke na osebo. — Z novo ureditvijo prodaje govejega mesa na ljubljanskem trgu se je že prvi teden doseglo, da je bilo v velikem obsegu vsako nastavljanje in čakanje za meso preprečeno. Semintja so se sicer pokazale male napake in se prodaja mesa ni izvršila tako, kot je bilo želeto. Vendar se je načrt v splošnem obnesel in je sigurno pričakovati, da bo vseh pritožb in nedostatkov prav kmalu konec. Eno pa je pokazalo rajoniranje, da je neobhodno potrebno, da se mora ves razpoložljivi kontingent govejega mesa brez vsakih izjem in z največjo štedljivostjo razdeliti med prebivalstvo. Zato je odslej naprej popolnoma izključeno, da bi kdo dobil več mesa, kot je kontingentiranega (30 dkg na teden), ker bi bilo s tem oškodovano vse prebivalstvo. Deželno mesto za dobavo klavne živine odpravi vse poboljške, ki se jih je delilo dosedaj. Zato bo ljudska mesnica v bodoče preskrbovala z mesom le aprovizacijske zelene A izkaznice in prvo ter drugo uradniško skupino. Vse druge stranke, ki so dosedaj dobivale pri deželnem mestu

meso, bo mestni aprovizačni urad razdelil med mesarje, kjer bodo dobivali na bele izkaznice goveje meso po normalnih (maksimalnih) cenah. Stranke se opozarjajo, da dobe mesarji natančno toliko mesa, kolikor ga imajo oddati na bele izkaznice. Če kdo izmed mesarjev ni mogel postreči svojih strank, je to le njegova krivda, ker ni razdelil mesa tako, kot je bilo predpisano. Vsakdo naj zato brez odloga naznači mestni aprovizaciji mesarja, ki bi mu ne mogel oddati predpisane množine govejega mesa, da bo mestna aprovizacija proti dotičnemu mesarju vsled nepravilnega razdeljevanja takoj najostreje nastopila. — Poku Pircu je mestni magistrat odvzel koncesijo za 1 mesec, ker je pekel neužit ten kruh. V kruhu ni bilo 30 odstotkov pšenične moke, kot predpisano, ampak skoraj sama koruzna moka.

× × ×

Ureditev prodaje govejega mesa za prihodnji teden.

Pri mesarjih, na stojnicah in v mesnicah dobe drugi teden zopet goveje meso le oni, ki so prejeli od mestne aprovizacije pred kratkim belo izkaznico. Mesarji bodo oddajali na teden meso le v sredo in soboto. Vsaka stranka dobi 15 dkg govejega mesa na osebo. Udeleženci raznih ubožnih akcij dobe tudi po 15 dkg mesa na osebo, kakor drugi ljudje po mesnicah. Ti pa ne dobe mesa pri mesarjih, marveč v cerkvi sv. Jožefa, oziroma na Poljanski cesti št. 15. Pri tem se bo meso oddajalo tako, da ga bo nekaj na prodaj po znižanih cenah, drugo pa po isti ceni, kakor pri mesarjih. V naslednjem razdelitvenem načrtu ne pridejo v poštev stranke z zelenimi izkaznicami A in izkaznicami I. in II. uradniške skupine. Za te objavimo pozneje in pravočasno, kje dobe meso.

Bele izkaznice za goveje meso

dobe meso v sredo, dne 10. t. m., in v soboto, dne 13. t. m., od 7. ure zjutraj do 11. ure dopoldne pri onih mesarjih, katere imajo označene na svojih izkaznicah. Izjema je samo za one, kateri imajo na svojih izkaznicah označenega mesarja Lovšeta, pri katerem ne dobe mesa, ker ima zaprto mesnico. Namesto pri temu mesarju dobe meso pri Klemencu (Jager) v Kresiji. Cena mesu je maksimalna.

Izkaznice ubožnih akcij

dobe meso v cerkvi sv. Jožefa, in sicer po istih cenah (maksimalnih) kot pri mesarjih v naslednjem redu:

Zelen B št. 1 do 1200 v ponedeljek, dne 8. aprila, od 1. do 5. ure popoldne; št. 1201 do konca v sredo, dne 10. apr., od 1. do 6. ure popoldne. — Rumun C št. 1301 do konca v četrtek, dne 11. apr., od 1. do 6. ure popoldne; št. 1 do 1300 v petek, dne 12. aprila, od 1. do 6. ure popoldne. — Rumun D št. 1 do konca v torek, dne 9. aprila, od 3. do 5. ure popoldne; št. 1 do konca v soboto, dne 13. aprila, od 3. do 5. ure popoldne. — III. uradniška skupina št. 1 do konca v torek, dne 9. aprila, od 1. do 2. ure popoldne; št. 1 do konca v soboto, 13. apr., od 1. do 2. ure popoldne. — IV. uradniška skupina št. 1 do konca v torek, 9. aprila, od 2. do 3. ure popoldne; št. 1 do konca v soboto, dne 13. aprila, od 2. do 3. ure popoldne.

Izkaznice ubožnih akcij

dobe meso po običajno znižanih cenah na Poljanski cesti št. 15 v naslednjem redu:

Zelen B št. 1 do 1200 v četrtek, dne 11. aprila, od 1. do 6. ure popoldne; št. 1201 do konca v soboto, dne 13. aprila, od 1. do 6. ure popoldne. — Rumun C št. 1301 do konca v ponedeljek, dne 8. aprila, od 1. do 6. ure popoldne; št. 1 do 1300 v sredo, dne 10. aprila, od 1. do 6. ure popoldne.

Stranke, ki dobe meso pri mesarjih, morajo prinesiti s seboj belo izkaznico za meso (rodbinsko izkaznico). Stranke iz ubožne akcije, ki dobe meso v cerkvi sv. Jožefa, oziroma na Poljanski cesti, morajo prinesiti s seboj izkaznico za ubožno akcijo in izkaznice za meso. Občinstvo se v lastnem interesu opozarja, da se brez-pogojno ravna po tem razpisu.

× × ×

a I. in II. uradniška skupina prejmeta meso v torek, dne 9. t. m. in v soboto, dne 13. t. m. dopoldne v »Ljudski mesnici« v Bahovčevi hiši nasproti cerkve sv. Jakoba. Določen je ta-le red: I. uradniška skupina št. 1 do 200 od 7. do 8. ure, št. 201 do konca od 8. do 9. ure; druga uradniška skupina od 9. do 10. ure. Kilogram stane 2 kroni. Odslej dalje bodo prejemale stranke z uradnimi izkaznicami I. in II. kategorije meso po 2 K kilogram na istem kraju, ob istem času in ob istih dneh vse naslednje tedne.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 1200. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1 do 1200 prejmejo goveje meso po normalnih cenah v ponedeljek, dne 8. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 1. do pol 2. ure št. 1 do 120, od pol 2. do 2. ure št. 121 do 240, od 2. do pol 3. ure št. 241 do 360, od

pol 3. do 3. ure štev. 361 do 480, od 3. do 4. ure štev. 481 do 600, od 4. do 5. ure štev. 601 do 720, od 5. do 6. ure štev. 721 do 840, od 6. do 7. ure štev. 841 do 960, od 7. do 8. ure štev. 961 do 1080, od 8. do 9. ure štev. 1081 do 1200.

a Stranke z zelenimi izkaznicami A in rumenimi izkaznicami D prejmejo meso v nedeljo, dne 7. aprila na Poljanski cesti št. 15, ne pa v cerkvi sv. Jožefa, kakor je bilo poprej objavljeno.

a Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo oddajala inozemsko meso v nedeljo, dne 7. t. m. od 7. do 9. ure dopoldne in v ponedeljek, dne 8. t. m. od 7. do 9. ure dopoldne v cerkvi sv. Jožefa.

a Meso na rumene izkaznice C štev. 1301 do konca. Stranke z rumenimi izkaznicami C štev. 1301 do konca prejmejo meso po znižanih cenah v ponedeljek, dne 8. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določeni je ta-le red: od 1. do 2. ure štev. 1301 do 1458, od 2. do 3. ure štev. 1459 do 1616, od 3. do 4. ure štev. 1617 do 1774, od 4. do 5. ure štev. 1775 do 1932, od 5. do 6. ure štev. 1933 do 2090, od 6. do 7. ure štev. 2091 do 2248, od 7. do 8. ure štev. 2249 do 2406, od 8. do 9. ure štev. 2407 do 2564, od 9. do 10. ure štev. 2565 do 2722, od 10. do 11. ure štev. 2723 do konca.

a Stranke z zelenimi izkaznicami A dobe meso brezplačno v torek, dne 9. t. m. in v soboto, dne 13. t. m. popoldne od 2. do 3. ure v Ljudski mesnici v Bahovčevi hiši, nasproti cerkve sv. Jakoba. Izkazniči se morajo z zelenimi izkaznicami A in s krušnimi izkaznicami. Odslej dalje bodo prejemale stranke z zelenimi izkaznicami A meso brezplačno na istem kraju in ob istih dneh ter ob istem času vse naslednje tedne.

a Gostilničarjem in njihovim stalnim gostom. Mestna aprovizacija je že razglasila, naj oddajo gostilničarji bele mesne izkaznice svojim gostom, toda dozdej še vedno ni prejela vseh izkaznic. Opozarjamo gostilničarje in ravnotako goste, da oddajo nemudoma bele mesne izkaznice. Aprovizacijski urad sprejema izkaznice do četrtka, 11. t. m. do 12. ure popoldne. Povdarjamo, da je to zadnji rok. Kdor ne bo temu odzivu ugodil, bo brez mesa, oziroma brez kosila.

a Uradniki, ki so dobivali preje pri svojih uradih (n. pr. finančnem ravnateljstvu, deželni vladi, glavarstvu, poštne ravnateljstvu, I. in II. državni gimnaziji, tobačni tovarni, kakor vseh drugih takih uradih) zelene lističe za nakup mesa v mesnici Deželne mesta za klavno živino in nimajo niti izkaznice kake skupine ubožne akcije (zelene izkaznice B, rumene izkaznice C ali D, izkaznice uradniških kategorij), niti bele izkaznice za nakup mesa po normalnih cenah pri mesarjih, naj se zglašajo najkasneje do torka, dne 9. t. m., do 12. ure dopoldne, ako hočejo dobiti v sredo pri mesarjih meso, ker mesnica Deželne mesta na te izkaznice (zelene lističe) ne bo več oddajala mesa. — Zglasiti se je treba v uradu mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13/I. Urad je izjemoma odprt tudi v nedeljo, dne 7. t. m., od pol 9. do 11. ure dopoldne. Stranke naj prinesejo brezpogojno s seboj krušne izkaznice in rdeče legitimacije.

× × ×

a Krompir za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo krompir v ponedeljek, dne 8. t. m. in v torek, dne 9. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: v ponedeljek, dne 8. t. m., dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 110, od 9. do 10. ure štev. 111 do 220, od 10. do 11. ure štev. 221 do 330, popoldne od 2. do 3. ure štev. 331 do 440, od 3. do 4. ure štev. 441 do 550, od 4. do 5. ure štev. 551 do 660. V torek, dne 9. t. m., dopoldne od 8. do 9. ure štev. 661 do 770, od 9. do 10. ure štev. 771 do 880, od 10. do 11. ure štev. 881 do 990, popoldne od 2. do 3. ure štev. 991 do 1100, od 3. do 4. ure štev. 1101 do 1210, od 4. do 5. ure štev. 1211 do 1320, od 5. do 6. ure štev. 1321 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Kilogram stane 30 vinarjev.

a Nakazovanje moka pekoma in trgovcem. Pekom se bo nakazovala moka v ponedeljek, dne 8. aprila ob 8. uri zjutraj, trgovcem pa ob 9. uri dopoldne.

a Mestna aprovizacija bo izdelke iz prekajevalnice Kranjskega deželne mesta za dobavo klavne živine razdeljevala v svoji prodajalni v Gosposki ulici na bele izkaznice za nakup mesa po sledečem redu: v ponedeljek dne 8. t. m. od 8. do 10. ure št. 1800 do 1900, od 10. do 12. ure št. 1900 do 2000, od 3. do 5. ure št. 2000 do 2100, od 5. do 6. ure št. 2100 do 2200; v torek dne 9. t. m. od 8. do 10. ure št. 2200 do 2300, od 10. do 12. ure št. 2300 do 2400, od 3. do 5. ure št. 2400 do 2500, od 5. do 6. ure št. 2500 do 2600; v sredo dne 10. t. m. od 8. do 10. ure št. 2600 do 2700, od 10. do 12. ure št. 2700 do 2800, od 3. do 5. ure št. 2800 do 2900, od 5. do 6. ure št. 2900 do 3000; v četrtek dne 11. t. m. od 8. do 10. ure št. 3000

do 3100, od 10. do 12. ure št. 3100 do 3200, od 3. do 5. ure št. 3200 do 3300, od 5. do 6. ure št. 3300 do konca. Za vsako osebo se dobi en četrt kg; cene se proizvedo v prodajalni.

a Razdelitev petroleja v občini Moste se vrši v ponedeljek 8. aprila 1918 in sicer: dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1—120 " od 9. do 10. " " 121—240 " od 10. do 11. " " 241—360 " od 11. do 12. " " 361—480 popoldne od 2. do 3. " " 481—600 " od 3. do 4. " " 601—720 " od 4. do 5. " " 721 do konca. — Železničarji v torek 9. aprila t. l. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1—120 " od 9. do 10. " " 121—240 " od 10. do 11. " " 241—360 " od 11. do 12. " " 361 do konca in obrtniki. — Vsak r-j se zglaši s številko. Cena za liter je 60 vinarjev. Stranke naj pripravijo potreben drobiž. Na zamudnike se ne bo oziralo.

Ljubljanske novice.

lj Slovesna instalacija trnovskega župnika F. S. Finžgarja se vrši jutri na belo nedeljo v trnovski župni cerkvi ob 9. uri dopoldne. Instalacijski govor bo imel č. gosp. prelat A. Kalan.

lj Opozarjamo na II. družabni večer, ki se vrši jutri v nedeljo 7. aprila 1918 ob 7. uri zvečer v dvorani Uniona. Sedeži se rezervirajo šele 1 uro pred pričetkom. — Udeležimo se polnoštevno te družabne prireditve.

lj V šentjakobskem prosvetnem društvu bo končal jutri, 7. marca g. dr. Jos. Mantuani svoja predavanja. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Pridite polnoštevno!

lj Kongregacija gospodov v Marijanišču. V ponedeljek, dne 8. aprila ob 7. uri reden shod v Marijaniški kapeli.

lj Predavanje v Katoliškem društvu za delavke se bo vršilo jutri ob 6. uri v društvenih prostorih v Alojzevišču, pritličje na levo.

lj Šentpeterska Vincencijeva konferenca ima izredno sejo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer. Da dokončamo ubožni katastrof, je potrebna polnoštevna udeležba vseh delovnih članov.

lj Osebnost, Ministrstvo za javna dela je magistratnemu svetniku arhitektu Cirilu Koch priznalo naslov inženirja.

lj Petič odlikovan je bil, in sicer tokrat z zlatim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje in z meči za hrabrost pred sovražnikom rezervni san. praporščak pri 17. pp., sedaj dodeljen gor. strel. polku št. 2, Slavko Fajdiga. Dve srebrni, bronasta in Karlov križ krake že odlikovanca.

lj Tatvine. V deželnem gledališču je bila ukradena kontrolna ura. — Na Poljanski cesti je neznan uzmovič odpeljal nekemu vrtnarju štirikolesni ročni voziček, na katerem je bilo sedem vreč za premo. — Nekemu posestniku v Hradskega vasi je bilo ukradenih 2400 K, katere je imel skrite v postelji.

lj Umrli so v Ljubljani: Josip Splitsek, zavrač, 38 let. — Marija Kulot, šivilja, 41 let. — Amalija Belšak, šivilja, 16 let. — Zdravka Cerar, rejenka, 2 dni. — Engelbert Draxler, dijak, 16 let. — Frančiška Kratochwill, soproga orožniškega stražmojstra, 25 let. — Tomaž Likar, mizarški pomočnik, 47 let. — Josipina Hodnik, posestnica, 32 let. — Franc Weber, strojnik tobačne tovarne v p., 47 let.

Primorske novice.

p Cesar na Goriškem. Cesar si je prišel v spremstvu ministrskega predsednika viteza pl. Seidlerja in načelnika generalnega štaba pl. Arza osebno ogledat položaj na Goriško-Gradiščanskem. Dne 4. tek. mes. je dospel na postajo Sv. Lucija-Tolmin, kjer sta mu podala poročilo namestnik in voditelj okrajnega glavarstva ter se mu je predstavil župan. S postaje se je peljal cesar v avtomobilu po močno porušeni krajini Sv. Lucije in Tolmina do Kobarida in od tam v Gorico. Na goriškem Glavnem trgu je pozdravil cesarja deželni glavar z deželnimi uradniki, okrajni glavar in vladni komisar mesta Gorice. Navzoč je bil tudi prejšnji poveljnik mornarice baron pl. Spaun. Potem se je peljal cesar čez Krmin v Tržič, od tu preko Krasa mimo Devina do postajališča dvornega vlaka. Medpotoma je cesar obiskal Miramar, v Trstu topot ni bil.

Koroške novice.

k Kipar Alojzij Progar. Po dolgi mučni bolezni je umrl v Celovcu, kakor smo že poročali, dne 29. marca akademski kiparski mojster, g. Alojzij Progar, star 61 let. Rojen je bil v Mirni peči na Dolenjskem; šele pozno in z mnogimi težavami se je lotil študija kiparstva na dunajski akademiji, kjer so profesorji kmalu spoznali velike zmožnosti. Pozneje je potoval in študiral tudi po Italiji, kjer ga je podpiral v Celovcu živeči nadškof ekselencen grof dr. Edvard G. Pöttich pl. Pettenegg, veliki kapitulat nemškega vit. reda. Po-

kojnik je ustvaril mnogo cerkvenih del po Slovenskem, pa tudi v nemških cerkvah. V zdaj porušeni romarski cerkvi na Sv. Višarjah je napravil kamnite reliefe v stranskih oltarjih in na prižnici, v romarski cerkvi pri Sv. Križu nad Črnečami velike kipe, velike oltarje v Velikovicu, Kamniku, na Magdalenski gori itd. Za Dobrič je napravil doprni kip tamošnjega rojaka škofa Baraga in več znamenitih del za rodbinske rakve na Ogrskem, pri Sv. Jurju nad St. Vidom, celovškem in ljubljanskem pokopališču itd. Velikonočno nedeljo so ga na celovškem pokopališču položili k zadnjemu počitku. N. p. v ml

k Duhovske vesti. Vpoklican je v vojaško službo č. g. Konrad Mente, župnik v Vetrinju. Odsel je na veliki petek v Gradec. — Za administratorja v Vetrinju je imenovan g. Ant. Oblak, kaplan v Hoči, za provizorja mestne nadžupnije v Celovcu tamošnji kaplan g. Jos. Zedisch-nig, za soprovizorja župnije Hörzendorf g. K. Jareš, župnik v Projeru. — Razpisane so župnije Apače, St. Lipš pri Žoneku, Jaborija in Hörzendorf do 4. maja. — Resigniral je na župnijo g. R. Krappinger v Hörzendorf.

k Nemški »Volkstag« bo po vzorcu onih v Beljaku, Celovcu in Špitu tudi v nemškem št. Vidu dne 7. aprila. Govorijo prof. dr. Angerer, drž. posl. Pirker, W. Gattermayer z Dunaja in urednik »Fr. St.« Lackner. Prekuhavalci bodo staro nemško zelje. Dobro jim teknilo!

k Nečloveška mati. Dekla El. Sabernig v Doleh pri Greifenburgu je zavila svojega novorojenega otroka v cunje in skrila pod kupom ruševja. Otroka so našli še živega, a je kmalu umrl. Nečloveško mater so izročili sodišču.

k Umrli je dne 30. marca v Celovcu c. in kr. major Fr. Azzolini, star 49 let. Oskrboval je tukajšnje c. kr. vojaško bolnišnico. Svoj čas je služboval pri 17. pp.

k Razno. Koroška ima dati vojaštvu meseca aprila t. l. 4000 repov goveje živine. Tako se je reklo v neki seji pri deželni vladi, kjer se je uradno nela hvala deželnemu predsedniku grofu Lodronu, češ, kako se je dozdej potegoval za ohranitev koroške živinoreje. Istina je, da živine vsepovsodi hudo primanjkuje. — V št. Vidu ob Glini sta bila o Veliki noči dva večja požara. — Marijo Tomaskovič, ki je, kakor smo svoj čas poročali, prav drzno kradla po pisarnah celovškega okr. sodišča, so obsodili na dve leti težke ječe.

Dnevne novice.

— Nova dalmatinska škofa. Za škofa v Splitu-Makarski je cesar imenoval makarskega pomožnega škofa dr. Jurija Carica; za škofa na Hvaru pa šibeniškega škofa Luko Pappafava.

— Odlikovanje na južni železnici. Prejeli so: nadrevident Alojzij Vrhovec zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje; adjunkta Teodor DeFranceschi in Leopold Gruden zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje.

— Osebnost. Okrajni tajnik Alojzij Marn je iz Kamnika prestavljen v Črnomelj.

— Splošni dan za vojaške grobove dne 1. in 2. novembra 1917. Prevzvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je c. kr. deželnemu predsedništvu izročil zneska po 10.748 K 44 v. in 969 K 92 vin., skupaj 11.718 K 36 vin. kot donešek po prečast. župnih uradih izvršenega nabiranja darov v korist vzdrževanja vojaških grobov.

— Smrt nonevarna poškodba na dolenjski železnici. Včeraj popoldne je šel 86letni Anton Strniša, doma iz Lanišča pri Škofljici, iz Šmarja, kjer je bival zadnji čas, proti Škofljici. Na mestu, kjer se križata državna in železna cesta, t. j. blizu Javornikove gostilne, je doletela skoraj popolnoma gluhega starčka nesreča. Šel je ravno čez železnico, kar pridrdra vlak z vojaškim transportom od Šmarja proti Ljubljani in ga treščil z vso močjo na tir pod kolesa. Strojevodja je takoj ustavil vlak. Potegnili so starčka izpod voz ter ga dali v vagon. Na Škofljici ga je pregledal vojaški zdravnik in obvezal. Kolesa so mu šla čez stegna in mu jih takorekoč odrezala. Krvavel je tudi na prsih in glavi. Z dolenjskega kolodvora so ga prepeljali z rešilnim vozom v bolnico. Da bi ostal pri življenju, ni nobenega upanja.

— Karte za tobak se uvedejo v najkrajšem času. Obenem se prodaja tobaka razdeli po okrajih.

— Živila iz Ukrajine. Kot prvi prispevek živil iz Ukrajine je prišlo te dni na dunajske trge 22.000 kg čebule.

— Gorenji Logatec. V korist slovenskim oslepelim vojakom so priredile na velikonočni ponedeljek gorenjelogaške mladence v gostilniških prostorih g. Franca Gostiša v Gor. Logatcu veselico s petjem, veseloigro štiridejanko »Kukavica modra ptica« in tombolo. Vkljub neugodnemu vremenu je bil veselilni prostor nabito poln občinstva in tudi gmoten uspeh je bil povsem dovoljen, kajti čisti dohodek je

znašal 512 K. Glavna zasluga na tej vrlo uspeli prireditvi gre gospej Dolesovi, ki je z veliko vnamo in lastno ji spretnostjo vodila vso priredbo in nje priprave ter požrtvovalno vezbala mladenke v igri in petju. Tudi vse sodelujoče mladenke so, dasiravno so po večini v prvi nastopile na odru, dobro pogodile svoje vloge.

— Potresi na Dolenjskem. Iz okolice Cerklje pri Krškem dne 2. aprila: Meseca marca je bil pri nas potres naslednje dni: 13. ob 11. uri 15 minut pred polnočjo je bil izredno močan sunek, spremljan z bobnenjem, da je zdramil ljudi iz spanja. — 15. smo ob 3. uri 35 minut slišali močno bučanje, da so okna zvenela, tla so se komaj vidno vznemirila. — 20. marca ob 8. uri zvečer je prišel močan sunek od zahoda. Trajal je 4—5 sekund, močno bobnenje, streslo se je zidovje in tramovje, premaknilo pohištvo, zahreščala vrata. Tu pa tam so nastale manjše razpoke na zidu. Škode ni bilo, le ljudje so bili vznemirjeni.

— Slovenci v nadomestnem okraju Trst. 44 mesecev stoji Vaši bratje, očetje, sinovi in soprogi kot zvesti stražniki in branilci naše lepe domovine v boju s sovražnikom, ki je vsled požljivosti, upajoč na svojo premoč, s praznimi pretežami udrl v našo domovino ter grozil, nas iste oropati. Toda jeklena volja in energija, požrtvovalnost in ljubezen do domovine naših pridnih vojakov niso le kmalu velele sovražniku: stoji, niso ga zapodile le iz naše države, ampak so ga zagnale nazaj daleč v njegovo lastno ozemlje. Moč in vztrajnost naših junakov je izvila ko-nečno ruskemu orjaku orožje iz rok in ga prisilila k miru. Svet gleda z občudovanjem, sovražnik ves obupan na hrabre avstrijske sinove in njih čine. Ti težki, toda slavni časi naj ne bodo pozabljeni, večno naj živijo pri nas in naših potomci. Na podlagi tega je odredilo vojno ministrstvo, da izda pešpolk vojno spominsko knjigo. V besedi in sliki, ki bi bila posebno primerna kot spomin na težke čase svetovne vojske. V celem nadomestnem okraju ni družine, katere usoda bi ne bila v tej najtežji vseh vojsk zvezana z usodo pešpolka 97. Iz vsake hiše so se podali eden, dva in še več dragih sinov domovine v vojsko, marsikateri, da se nikoli več, mnoga pa, da se v slavi vrnejo k svojem. V toliko večji meri pristojna vojnemu albumu častno mesto v vsaki hiši našega nadomestnega okraja. V tem velikopoteznem delu bodele našli razen imena in slike Vaših sinov, soprogov in bratov tudi s krvjo napojene pokrajine in mesta, kjer so se Vaši svojci za domovino hrabro bojevali in umirali. Vojni album pa nima samo namena postaviti našim junakom spomenik ter nam in našim potomcem biti v večni spomin, ampak vojno ministrstvo hoče obenem zastopati vojnoumanitne interese. Čisti dobiček, katerega donaja ta akcija vojnega albuma, se bo namreč obrnil v prid vdovam in sirotam padlih vojakov 97. pešpolka. Mnoge bolne matere, mnogi nepreskrbljeni otroci so v boju za našo domovino zgubili svojega roditelja in so vsled te izgube kruto zadeti. Naša dolžnost je, jim pomagati in usodo teh nesrečnih po močeh izboljšati. Vi pa izpolnite svojo dolžnost in podprite dobrodelno akcijo, če v vaše hiše sprejmete to delo in če se zavzamete za razprodajo te knjige, s tem častite naše junake in prinesete pomoči bedotrpim vdovam in sirotam. V prihodnjih dneh se bodo nahajale v vseh trgovinah in javnih lokalih nadomestnega okraja podpisovalne in zbiralne pole. Upamo, da ne bodo opustili naši Tržačani in Primorci podpirati nas v tem podjetju z nakupom in razprodajo dela. Da pa še sedaj lahko pomoremo vdovam in sirotam, prosimo, da se nam še sedaj pošljejo svote. Darovalci in podpiralci so naprošeni, da nas po dopisnici sporazumijo potem, ko so oddali svote zbiralcem ali ko so jih odposlali na upravištvo. — Uprava vojnega albuma pp. št. 97. Radgona.

Listnica uredništva.

F. P. in tovariši na bojišču. Pisma ne moremo priobčiti, ker bi bilo konfiscirano. Poslali smo ga našemu državnozbornemu klubu. — A. Štros. Zadevo glede poslanih 137 K 10 vin. bomo uredili. Denar pride, kamor ste ga namenili.

Narodno gospodarstvo.

g Nemški kapital v Rumuniji. »Deutsche Bank« in »Dresdener Bank« sta dobili dovoljenje ustanoviti v Bukareštu svoji banki.

g F. V. Raiffeisen. Dne 30. marca je minulo 100 let, kar je bil rojen ustanovitelj poljedelskega združenstva Friderik Viljem Raiffeisen. Rojen 30. marca leta 1818. v Hammu, je po končanih šolah šel k vojakom, kjer je postal nadogničar. Radi očene bolezni je pa moral zapustiti vojaški stan in se je posvetil upravnim stroki. Po kratkem delovanju kot komisar pri kraljevi vladi v Koblenzu in kot okrajni tajnik y Mayenu je leta 1845. postal župan v

Weyerbuschu. Tam je v letu bede in lakote 1847 ustanovil konsumno društvo za dobavo kruha in žita. Njegova druga združna ustanovitev je bilo flammersfeldsko pomožno društvo, katero je po svojem premeščenju ustanovil l. 1849. v Flammersfeldu. L. 1852. mu je bila poverjena uprava županstva v Heddendorfu pri Neuweddu. Tam je leta 1854. ustanovil dobrodelno društvo, iz katerega se je po več kot desetletnih poskusih razvilo tipično podeželno hranilno in posojilno društvo, takomenovano Raiffeisnovo društvo. L. 1865. je Raiffeisen skoro popolnoma oslepel in je moral pustiti službo. Da bi dobil sredstev za svoje združno delovanje, je ustanovil trgovino s smodkami in pozneje vinsko trgovino. Leto pozneje je izšla njegova knjiga o kmečkih posojilnih družtvih, ki je izredno pripomogla za razširjanje teh društev. Leta 1870. so v renki provinci našli že nad 100 posojilnih društev. Leta 1876. je ustanovil poljedelsko osrednjo posojilnico kot akcijsko družbo, ki še danes obstoji v Berlinu in ima danes 20 milijonov mark vplačanega akcijskega kapitala. Akcionarji morejo biti le rajfaiznovke. Minulo leto je imela ta osrednja blagajna 7 milijard mark prometa. Leta 1877. je ustanovil generalno zvezo nemških rajfaiznovk, ki obsega danes 15 deželnih in provincijalnih zvez z okroglo 5000 združenimi. Raiffeisen je umrl 11. marca 1888.

Pri porodnicah in okrepila potrebnih učinkuje naravna »Franz Josef« grenčica že po kratki dobi zanesljivo črevo čiste brez vsakih neprijetnih občutkov, kar povzroči izborna prebavo, povečano slast do jedi in pomnoženo odporljivost proti boleznim.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naš ljubljani, dobri soprog in oče, oziroma stari oče, gospod

Jožef Erzar

mlinar in posestnik v Vopovljah

danes ob 5. uri popoldne po kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti v 76. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto 6. aprila ob 9. uri zjutraj iz hiše žalosti v Vopovljah št. 1, na podružnično pokopališče na Sp. Berniku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v podružni. cerkvi na Sp. Berniku. Prebлага pokojnika priporočamo v molitev in prijazni spomin.

Vopovlje, 4. aprila 1918.

Jera Erzar, soproga. — France, Janez, Peter, Jože, Miha, Lovrenc, sinovi. — Marjeta, Mica, Ivana, Manica, hčere. Vsi vnuki in vnučkinje.

Bolestnim srcem naznanjamo pretržno vest, da je naš ljubljani, dragi sin, brat, vnuk in svak, gospod

Stanko Črobath

rez. poročnik domobr. ulanskega polka št. 5, dodeljen neki letalski stotniji, imetelj srebrne in bronaste zaslužne svetlinje z meči, srebrne hrabrostne svetlinje 2. razreda, bronaste hrabrostne svetlinje in Karlovega čelnega križa, dne 18. marca 1918 v zračnem boju proti premoči sovražnih angleških letalcev na južnotirolski fronti — padel goreč za italijanskimi črtami in našel junaško smrt kot žrtev zvestega službovanja.

Ni mu bilo usojeno počivati v svoji, nad vse ljubljani domovini, med domačimi gorami — naj bi mu bila lahka tuja zemlja!

Kranj, v aprilu 1918.

Globoko žalujoča obitelj
FRANC ČROBATHOVA.

KUHARICA

se sprejme takoj. — Več pove uprava pod št. 1121.

Mirva za govedo

se odda v kamniškem okraju (pri Lukovci) za moko ali žito. — Več se izve v Ljubljani, Bleiweisova cesta 20, 2. nadstropje, na desno.

Gospodična

popolnoma zmožna obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi, želi primerne službe v pisarni. — Cenj. ponudbe pod »Pisarna 26« na upravo »Slovenca«.

SPREJMEM takoj zanesljivega **ključavničarskega pomočnika** lahko tudi invalid z zdravimi rokami. **FRANC SMAJDEK, KLJUČAVNICAR,** 1123 JESENICE, GORENJSKO.

SPREJME SE **služkinja** drava, pridna, si bi bila pripravna za vsako delo v družini trehoseb in katera bi znala tudi kuhati. — Kje, pove uprava »SLOVENCA« pod št. 1124.

Več čevljarjev

sprejme v trajno delo takoj

ETER GREGORC, TRŽIČ ŠTEV. 18.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Organist in cerkvenik

(Cecilijanec), vojaščine prost, oženjen, želi čimprej svojo službo premeniti.

Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1130, ako znamka.

Fellerjev dobrodejni, aživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

odpravi **slabostne bolečine.**

12 steklenic franko 14 K 32 vin. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Ilirsko). — Čez 100.000 zahvalnih pism in zdravniških priporočil.

Prostovoljna javna dražba raznih **lesenih stamb**

se bode vršila v nedeljo, dne 14. aprila t. l. ob 11. uri dopoldne na bivešem Ravnjakem teslišču nasproti kolodvoru v Domželah.

Stavbe, skoro nove, s krite deloma z opeko, deloma s strešno lepenko. Natančnejši podatki se dobijo lahko pri lastniku Fr. Ravnjakarju, mestnem tesarskem mojstru v Ljubljani, Linhartova ulica št. 25, ali pri M. Ravnjakarju, tovarna slamniki v Domželah.

SPREJME SE

ženska

katera bi vodila gospodinjstvo pri samostojno stoječem gospodu. — Večša mora biti v živinoreji, perutinarstvu in na vrtu in biti dobra

➔ **KUHARICA.** ➔

Ponudbe s fotografijo in zahtevo plače na upravo tega lista pod št. 1122.

Prodajalka

z večletno prakso, dobro izurjena, želi službe; gre tudi kot pomoč v gospodinjstvu. — Ponudbe na upravo »SLOVENCA« pod št. 1113.

Kupi se v Ljubljani

lepa vila

Ponudbe pod »Lepa lega« na upravnistvo »Slovenca«.

Išče se

hišnik

(penzionist) več nekoliko vrtnarstva k neki vili na Gorenjskem blizu postaje, 12 km od Ljubljane. Dobi prosto lepo stanovanje z 2 sobama in kletjo ter plačo po dogovoru. — Ponudbe na trdiko **FELIKS URBAN V LJUBLJANI.**

Invalid, vaje konjem, se sprejme kot

posiljon

Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 1088, ako znamka za odgovor.

100 K dobi, kdor mi preskrbi čimprej v Ljubljani

stanovanje

z dvema ali tremi sobami in kuhinjo. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1103.

DVE PLEMENSKI KOBILI po 4 leta stari

ZREBE, staro 2 leti in **KRAVA**

so na prodaj.

LJUBLJANA, Poljanska cesta št. 55.

Razpisuje se **organistova in cerkvenikova služba**

V SMLEDNIKU NA GORENJSKEM.

Dohodki so sledeči: Stalna letna plača 780 kron, postranskih dohodkov okoli 500 kron, užitek njive in gozda, prostovoljna pšenčina in prosena bira, prosto lepo stanovanje v »Društvenem domu«. Nastop službe 1. junija. Voditi je treba tudi društveno petje in tamburški zbor. Upoštevati se bodo samo Cecilijanci z dobrimi spričevali.

ZUPNIJSKI URAD V SMLEDNIKU.

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčik - stambilijev

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

V svrhu zopetnega obratovanja neke vsled vojske zatvorjene opekarne, opremljene s stroji, na dve peči (Ringofen) za izdelovanje zidakov in rezarne opeke, se sprejme takoj izkušeni

opekarški mojster.

Skrbeti mora za potrebne opekarske moči, žgalce, vlagalce itd., strojnika pa priskrbi podjetništvo. Ponudbe z zahtevo plače pri prostem stanovanju, kurjavi in svecavi, zagotovitvi živil naj se pošiljajo na **Emila Tönnies, Ljubljana.** 1013

Dr. Dereani

zdravi zopet

očne in ušesne bolezni.

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Mlada poštna

deklica

k otroku in za lahka dela se sprejme pri Sequadru v Ljubljani, Židovska ulica 1, II. nadst.

2 novi tehničarji

za 300 kilogramov po 320 kron ročne mljne za moko 100 do 150 kron, rabljene gepelne po nizki ceni, jermena iz žice boljša kot iz usnja prodaja **FRAN ZEMAN, SELO-MOSTE št. 29.**

Nadomestilno

toaletno milo

parfimirano

v elegantnih kartonih,

fino opremljeno

ducata K 14.40.

➔ Trgovci večji popust! ➔

Dobiva se pri trdiki

MILAN HOCEVAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta 28

Vsakovrstne **SLAMNIKE**, slamnate torbice (cekarje), predpražnike, slamnate čevlje (solne) priporočam gospodom trgovcem za obila naročila.

688 **FRAN CERAR**, tovarna slamniki v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-izvir. zakonito zajamčeno »Skaboform« rujavu mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2.30 veliki K 4.— porcija za rodbino K 11.—. Zaloga za Ljubljano in okolico: **Lekarna pri vrtu polenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520** Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

Prodajam dobro ohranjeno

moško kolo

Ogleda se lahko v Katol. tiskarni, prtlj.

Mesto **kuharica**

sprejme oseba srednje starosti pri mirni stranki brez otrok, najraje na deželi ali v kakem župnišču. Večletna praksa kot samostojna. — Ponudbe na upravo lista pod »Samostojna 1141«.

KUHARICA

ki bi opravljala tudi druga hišna dela, poštna in zdrava, se sprejme v dobro meščansko hišo.

Nastop lahko takoj, plača po dogovoru.

Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1142 (ako znamka za odgovor).

Kupim

hišo v Ljubljani

za 100.000 do 300.000 kron.

Ponudbe pod »Hiša«, Ljubljana, poštni predal 74.

Najstarejša slovenska trdka te stroke.

Obstoji že nad 40 let

ANA HOFBAUER

imejteljica zaloga cerk. obleke in orodja

Ljubljana, Wolfova ulica 4

se pr poroča veleč duhovščini in slavnemu občinstvu v obila naročila.

Paramente

cerkveno orodje, cerkvene

oprave ita.

dobavlja najcenejše

JOSIP VEND, specialna trgovina,

Jablone ob Orlicah, Češko.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot., rentna in ljudska, nezgodna in jamsvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Tehnična pisarna

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konc. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zajamčena.

POZOR! Išče se v najem POZOR!

dobra senožet

Na željo se plača najemnina tudi z živili ali s kakim obrtnim izdelkom.

Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1140.

GORICA F. BATJEL LJUBLJANA Stalna ul. 2-4 Star. trg št. 28

TRGOVINA IN MEHANIČNA DELAVNICA.

Moška in ženska DVOKOLESA se s staro pnevmatik, SIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMOFONI, ELEKTRICNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše BATERIJE. Posebno nizka cena za preprodajalce.

Ročni mlin za žito!

Moj izvirni ročni mlin za žito je izbor za debelo in fino mleto vsako vrstnega žita, je pripravljen za trpežno izvedbo s izmenjajočimi mlevnimi ploščami iz trdega materiala in skoraj neporabljivi tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 s vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 100.—. Model 5 s gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg K 120.—. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu zneska glavno zastopstvo **MAX BÖHNEL, Dunaj IV. Margaretenstr. 27.**

: SMRT: Podgane, miši

se popolnoma zatre s sredstvom »Rattentod«. Ako ni vsepeha, se denar vrne. Stotine zahval. Cena K: 8.50, 3 škatle K 8.—. Stentice, uši, bolhe, šurki se uničijo z zalogo vred radikano »Thiera«-sredstvom. Cena K: 2.50, 3 steklenice K 6.—. Prašek proti mrčesu dodan K 2.—. Kemény, Kaschau, Ogrsko, Pošta predal 12-Z-13.

Čevlji iz usnja,

iz dobre teletine,

z močnimi lesenimi podplat,

okovani, spodobni za popravila,

za moške, ženske in otroke.

Velikosti:

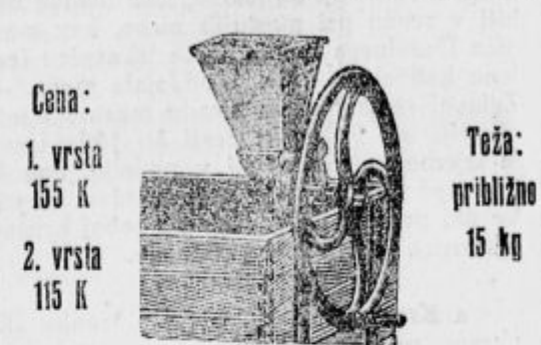
26—27 K 15.90 28—30 K 19.30 31—33 K 22.40 34—36 K 25.20

37—39 K 27.60 40—42 K 26.60 43—44 K 31.60 45—46 K 33.60

Priporočam se, da si že sedaj vsak čevlje, ker bo v jeseni skoro gotovo pomanjkanje obutev. Pošila se proti predplačilu ali po povzetju. Svetuje se tudi, da se pošlje denar obnem z naročilom, ker se radi enostavnosti taka naročila lahko hitreje izvrše. Poština in zavojnica se zaračuna po lastni ceni. Zamena dovoljena.

Izvoz čevljev »IDO«, Dunaj XVI, Neulerchenfelderstrasse 28/XI.

Ročni mlin za zдроб in moko!

Cena:

1. vrsta

155 K

2. vrsta

115 K

Teža:

približno

15 kg

Mlin se razpošilja opremljen z zamahnim kolesom in lakiranim vsipalnikom. Cena je mlinu, in sicer najboljši vrste 155 K, mlin nekoliko manj trpežni vrste 115 K. Zavijanje in poština račun se se separatno za lastno ceno. Mlin prve vrste je izdelan iz najboljšega, trdega materiala in se za kvaliteto, da naročnik prejme nepokvarjen mlin. Jamči. Moj ročni mlin izmelje najfinejšo moko! — Stroj se naroča pri trdiki

1048 **D. STUCIN,** Dunaj, XVIII. okraj, Höhnegasse št. 4.